

A paralimpia képei a 8–9. oldalon

Komlós Attila

Írország

5. oldal

Motesiky Árpád

**Régi októberi
szüreték**

27. oldal

**Munkácsy-kiállítás
Pécs, Kaposvár**

2., 6. oldal

Kocsis József

**Távolban egy
barna zongora**

3-4. oldal

Juhani Nagy János

Határesetek

26. oldal

**Szigetvári János
munkássága**

28. oldal

Jéki László

Porminták az úrból

21. oldal

Bányai Tamás

**Ami lemaradt
a címlapokról**

25. oldal

Vargha Dezső

Cigánysors

24. oldal

Tartalom

Kocsis József: Távolban egy barna zongora	3–4
Bandi András: Nőnap	4
Komlós Attila: Írország	5
Munkácsy-kiállítás Nagy Ízutazás 2006	6
Winkler András: Örök társunk: a fa	7
Tám László rovata: Athén, második felvonás	8–9
Videcz Ferenc: Élünk, édeglünk	10
Kiki és Papp Anna írása Longhera és Lelkes Miklós verse	11
Antos Árpád: Barangolások Erdélyben	12
Kamarás Klára: A segély Kardhordó Kálmán: Bélyegvilág	13 14
Fiatalok oldala Versek, próza	15
Rejtvények, varázskép	16–17
Tillai Gábor: Graz	18–19
Czupy György: Internáltak	20
Jéki László: Porminták az úrből	21
Hegedüs Sándor: Felszámolás Rónai Béla: Magyarul – magyarán	22
Lenkey István: Kedves János kiállítása	23
Dr. Vargha Dezső: Cigánysors	24
Bányai Tamás: Ami lemaradt a címlapokról	25
Juhani Nagy János: Határesetek	26
Motesiky Árpád (Szlovákia): Régi októberi szüret	27
Szigetvári Krisztián 2/3 oldala Rónaky Edit: Humor	28
Logika- és memóriafejlesztés	29
Szarvas István írásai Könyvajánló	30
Rádióműsor	31

Szilovics Szilvia

Egy halhatatlan művész

Hazánk világhírű festője, Munkácsy Mihály műveinek kiállítása február 19-ig volt megtekinthető a Pécsi Galériában. A *Képek Amerikából* elnevezésű tárlaton Pákh Imre amerikai – magyar származású – tulajdonos jóvoltából olyan szemet gyönyörködtető festményeket láthattak az érdeklődők, mint a Pálmaházban, a Mosó asszonyok vagy a Ballada. A Magyar Nemzeti Galéria felajánlásából pedig megcsodálható volt a bibliai ihletésű

Golgota, az Ecce Homo és a Krisztus Pilátus előtt című alkotás, de helyet kapott természetesen a mindenki által ismert Ásító inas is. A művész zsenialitását bizonyítja, hogy a látogatóban merőben más érzéseket, hangulatot keltett például egy párizsi szalon finomságát, puhaságát és a kecses nőalakokat, illetve a magyar tanyasi életet, a földeken dolgozó emberek durva vonásait ábrázoló művek. A Munkácsy-képeken kívül Temple a mesterről készített festménye is bemutatásra került (Munkácsy arcképe c.).

A látogatók a helyszínen Munkácsy életútjának főbb mozzanatairól is tájékozódhattak. Ám aki szeretne mélyebben belemerülni a mester különleges életrajzába, és kíváncsi arra, hogyan lett a szegény asztalos inasból világszerte elismert festőművész, feltétlenül olvassa el Dallos Sándor 1957–58-ban írt kétkötetes regényét, amely *A nap szerelmese* és *az Aranyecset* címet kapta.

A nagyszerű kiállítás-sorozat 2005 márciusában kezdődött a Magyar Nemzeti Galériában, és még abban az évben Debrecenben is nagyszabású tárlatot szerveztek, amit a hatalmas érdeklődésnek köszönhetően meg kellett hosszabbítani. Azonban a pécsi kiállítás befejeztével a láncnak koránt sincs vége, ugyanis március 9-étől április végéig Kaposváron lesz megtekinthető számos alkotás és a mester által használt több személyes ereklye is. Úgyhogy akinek esetleg a baranyai megyeszékhelyű tárlatot nem sikerült megcsodálnia, ne csüggedjen, a festményekkel a művész szelleme bejárja az egész országot! (Lásd még a 6. oldalt!)

A kaposvári Munkácsy-kiállítás a Rippl-Rónai Múzeumban (Fő u. 10.) március 9-től április 23-ig látogatható keddtől vasárnapig 10-18 óra között. (Hétfő szünnap.) Információ: www.somogymuzeum.hu.

Lapunkat rendszeresen szemlézi Magyarország legnagyobb médiafigyelője

az **OBSERVER**

Observer Budapest
Médiafigyelő Kft.

1084 Budapest, VIII., Auróra u. 11. Tel.: 303-4744, <http://www.observer.hu>

Kéthetente megjelenő közérdekű magazin

Szerkeszti: **L. Csépanyi Katalin**

Kiadja a Héthatár Bt. A kiadásért a kiadó vezetője felel.

Postacím: 7614 Pécs, Pf. 59.

A kiadó címe: 7761 Kozármisleny, Mikszáth Kálmán u. 24.

Telefon/fax: 72/370-264 • Mobil: 30/575-3997 • e-mail: hethatar@axelero.hu

Internet elérhetőség: www.hetedhethatar.hu, hethatar@hetedhethatar.hu

Tördelés: Edenscript Kft. 7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.

Előfizethető a kiadónál, a szerkesztőségnél, a postahivatalokban és a kézbesítőknél.

Féléves előfizetési díj: 1150 Ft. Éves előfizetési díj: 2300 Ft.

Külföldre fél évre: 25 euro, egy évre: 50 euro. Bankszámlaszám: HU31-50100112-12005985

Készült a Bornus Nyomdában, Pécs, Közraktár u. 4-6. Felelős vezető: Borbély Tamás

ISSN-1418-1096

HETEDHÉTHATÁR

Rövid határidővel, precíz munkával vállaljuk színes és fekete fehér szórólapok, prospektusok, névjegykártyák, újságok, könyvek grafikai tervezését, tördelését, nagy és kis példányszámban történő sokszorosítását. Vállaljuk idegen nyelvű anyagok fordítását és teljes körű magyar nyelvű kivitelezését.

EDENSCRIPT Oktató és Szolgáltató Kft.
7625 Pécs, Vilmos u. 39/a.
Telefon: 72/21-20-21, Fax: 72/532-136
Mobil: 20/9760-649, 30/500-84-13
E-mail: cserv@edenscript.hu
www.edenscript.hu

Amennyiben kedveli lapunkat, támogassa a Hetedhéthatárt előfizetéssel!

Kérésre postai utalványt küldünk (7614 Pécs, Pf. 59.). Bankszámlaszám: 50100112-12005985

Kocsis József

Távolban egy barna zongora

Zongora szól valahol, hangja halkan sodródik felém, talán csak a távolság miatt hallani halknak, dübörög valójában, dallama még nem ér el, amikor mellcsontjaimban a remegés már ismerős hangok emlékét hívja elő, gyerekoromból ismerős hangok bomlanak ki a csendből, tétova futamok közelítenek kecsesen, fölerősödő kristály tipegéssel, komor akkordok mordulnak a nyomukban fenyegetően; ráismerek a részletekre: a Tavaszi zsongás, a Cisz-moll prelúd és a Forradalmi etűd dallamívei csapnak át egymásba, fölötük háromnegyedes taktusban idéten dallam bukdácsol, szimatoló kiskutyát jelenít meg, talán mert valami szövegféle is előhívódik valahonnan, dúdolgatva keresem össze az elveszettnek hitt szövegdarabkákat; megzenésített gyerekkorom díszletei közt barangolok, zongoraakkordok hangkulisszái mögül együgyű kis dallam farkincája kandikál elő, s anyám nővérenek fiatal kori, gügyögve kedveskedő hangját ritmizálja,

háromnegyedes ütemben ringatózik az igénytelen, ismétlődésekkel teli dallam, és hozzá illő, végtelenített történet csimpaszkodik egyhangú íveire, amelyben mégiscsak végbemegy némi figyelmet keltő eseménysor: lopakodó kutya kolbászt csen el a konyhában, a szakácsnő hirtelen haragjában kést döf belé, nagy a szomorúság, jönnek a többi kutyák, hogy társuknak a végtisztességet megadják: elföldelik s a sírkövére följegyzik emlékeztetőül halálának körülményeit: „Egy kutya a konyhában a kolbászt megette, a szakácsnő mérgeiben a kést beledöfte. És jöttek a többi kutyák, hogy eltemessék őt, a sírkövére felvették a következőt:” és kezdődik előlről a pákosztos eb története mindaddig, amíg csak az alkalmi hallgatóság tiltakozása véget nem vet a kutya megállíthatatlan torkoskodásának és a folytonuló szakácsnő garázdálkodásának.

Anyám nővérét, Mária nénémet kérem, hitelesítse a szöveget, tőle tanultam gyerekként, az ő hangján szólal meg bennem ez a bizarr dalocska ma is. Nem csalódom: kilencvennegyedik évemben is élénk emlékezete megőrizte pontosan, elégszer ismételtette a körülötte több nemzedékben felnövekvő kicsiknek. Nem volt sikere mindegyikünkénél, a véres történet, az elborzasztó büntetés olykor heves elutasításra talált; én azok közé tartoztam, akik sokadjára is szívesen hallgatták: fantáziámat humorforrásként érintette meg az eseménysor végtelenítésének technikája.

A zongorára a kutyát anyám segítette fel, Rádler Gábor barátom és a véletlen közreműködésével. A zongora a mi Mátyás Flórián utcai lakásunkban állt, bérzongora volt, anyánk bérelte valamelyik jobb napokat látott szomszédtól, amikor a fejébe vette, hogy

zongoraórára járat minket, legyen min gyakorolnunk. Megszólhatták ezért sokan, megrághatták alaposan: ennivalóra sem telik nekik, és zongorát bérel! Hallottak ilyet? Nem sínylettük meg; van a megélhetőnek olyan szintje, amely alatt nem lehetséges az életben maradás, és mi életben maradtunk, a zongora pedig új irányokat nyitott meg álmainkban. Addigi „belterjes” baráti körünk kinyílt, a zongora közénk csalogatta Rádler Gábort, a kissé kövérkés, rózsaszín arcú, világoskék szemű „úri-fiút”, a tizenhárom éves zsenit, akinek zongorajátékát órákig tudtuk hallgatni, produkcióit pedig, amelyekkel hangversenyeket fűszerezte, csodálattal nyugtáztuk. „Ráismertek?” – kérdezte, és mi egyszerre vágtuk rá: Tavaszi zsongás! „Nem tévedtek?” – hunyorított, és mi elbizonytalanodtunk, mert mintha egyre jobban elborult volna a tavaszi égbolt, és mintha már a Forradalmi etűd viharra robbanna elő a keze alól. „Biztosak vagytok benne?” – villant megint a tekintete, és mi megesküdtünk volna, hogy ez mégiscsak a Tavaszi zsongás, ám mire kimondtuk volna, a dallam alámerült a legmélyebb regiszterekbe, és a húrok között a Cisz-moll prelúd akkordjai dübörögtek. Egy varázsló ült a zongoraszéken, varázslata tárt ablakunkon át szétáradt a környéken, megállította a járóelőket, és mi büszkén hajoltunk ki az ablakunkon, és mondtuk: nem, nem a rádió szól, a mi zongoránkat hallják, és úgy éreztük, valami közünk nekünk is van ehhez a csodához. „Ezt biztosan ismeritek” – hallottuk a hátunk mögül, és a Boci, boci, tarka szólalt meg a zongorán, de nem úgy, ahogy addig ismertük: beleszövődött a zongoradarabok

(folytatás a 4. oldalon)

Lapunk támogatói:

BIOKOM Kft.

BÉV Rt.

Bázis-Art Generál

Finish 987 Kft.

Szigetvári Takarékszövetkezet

(a szigetvári és Szigetvár környéki iskolák általa jutnak hozzá lapunkhoz)

Iparos Kisvendéglő

Éger-Fatál Bt. Kecskemét

Netmester Produkció

www.netmester.hu

Következő számunk március 24-én jelenik meg

Kocsis József

Távolban egy barna zongora

(folytatás a 3. oldalról)

megszakítás nélkül sodródó szövetébe, aztán önálló életre kelt a közbeiktatott szünetekben, majd táncosan, fel-felkapott csülkökkel lépdelt az alámuzsikált virágfüzérés réten.

A kutya váratlanul bukkant fel mögötte, és csak némi késéssel ismertem fel: nem más ez, mint az a kisgyerekkori eb, a kolbászos! Sűrűn pettyezett kottalapok közül perdült elő, véletlenül tévedt közénk: én magam mentettem ki a régi hangjegyfüzetet egy papírgyűjtésből Rádler Gábor számára, és ő abból varázsolt elénk teljes életnagyságában. „Komoly” zenére számítottunk, Rádler arca ezt ígérte, jó negyedóraig eltartott, amíg végigolvasta, aztán becsukva a zongora tetejére tette, és emlékezetből játszani kezdte. Az első meghökkenés után ráismertem, hiába álcázta magát a zongoravariációk cifraságaival, ki-villant mindegyik változathoz az alapmotívum: „Egy kutya a konyhában...” Azóta sem tudom, melyik lehetett előbb: a bárgyú kis dalocska vagy a virtuóz zongoradarab (címét is, szerzőjét is elfelejtettem); a zeneszerző játszadozott-e el egy közismert gyermekdal egyszerű dallamával, vagy a zenemű témája lop-ta-e bele magát a hallgatók lelkébe annyira, hogy valaki szöveget írt rá, végtelenített történettel érzékeltette a variációk végtelenségét. Rádler Gábor ezt biztosan tudná, de megkérdezni nem tudom, közös ismerősünktől hallottam nemrég, hogy 56-ban Svédországba került, bárzongoristaként tartotta fenn magát, s korán meghalt.

Rá emlékezem most, amikor Mária néném segítségével rekonstruálom a régi gyerekdalt, és eszembe jut, a dallamvariációkat hogyan toldotta meg akkor egy rögtönzéssel. „Beállítjuk a tarka bocit is a gyászmenetbe” – mondta, és a kiskutyás dallamhoz hozzáigazította a bocibocisat, hogy szinte láttuk elnehezült, bumfordi lépteit az aprózó kutyaugrándozások fölött, és láttuk a nagy bocisze-mekből elősötétlő szomorúságot.

Az nem véletlen, persze, hogy mindez éppen most jut az eszembe: ezen a mostani télutón éppen harminc éve halt meg anyám, aki nyomorúságunkat feledve és feledtetve gyerekkorunkban zongorát bérelt számunkra, hogy elindítson minket valami remélt jövő felé, amelynek akkor még a körvonalai sem látszottak, és ami – ha jól meggondoljuk – bekövetkezett mégis, észrevétlenül, a mindenkori létezés alsó szintjeinek egymást váltó lépcsőfokain. Csodálkozva és csodálat-tal nézek vissza, és a lelkem megtelik zongoramuzsikával, gyerekkoromból ismerős hangok bomlanak ki a csendből, mellcsontjaimban dübörögnek a súlyos akkordok, egymásba ér bennem minden ismert dallam, tavaszi zsongással telítődöm; mintha belőlem szakadnának ki az egymás nyomába iramodó futamok, csillámló kavicsgörgetegként, cikázva, szélesebesen; előlük viháncoló kiskutya tér ki ugrándozva, könnyű porázát anyám nővére tartja a kezében, nevetős szemekkel búvóli, hogy a konyhába be ne tévedjen vesztére; a háttérben szórt fény, mintha anyám arcát látnám, attól ez a sejtelmes ragyogás körülöttem.

Bandi András

Nőnap, 2005

Viharos szél fúj, hordta a havat. Egyáltalán nem volt nőnap hangulat, mégis minden nő, lány, asszony kezében ott volt a celofánba, selyempapírba csomagolt szál virág, kis csokor. Boldogan siettek mindennapi teendőjük után, lehet, hogy legtöbbjük számára a mai nap sem volt kivétel. Csak az arcukon rejtőzött egy kis mosoly, és mintha a szemük is élénkebben csillogott volna.

Dél körül járt az idő. Az áruház földszinti bejáratánál vágott virágot árusítottak. Több férfitársam állta körül a vödörökbe állított árut. Válogattak. Én is beálltam a sorba. Sietős teendőim és szűkös zsebpenzsem csak egy szál virágra korlátozták vágyaimat. Egy vidám tinédzsercsapat rontott be az ajtón. A lányok viháncolva, a fiúk kappan-hangjukon kurjongatva, egymást túlkiabálva közeledtek. Minden lány kezében egy szál virág, bonbonos doboz, vagy egy kis plüss állatka. Büszkén tüntettek azzal, hogy a fiúk ma megtisztelték őket figyelmükkel. Mintha még az elmaradhatatlan, dugig tömött hátizsákjukat is könnyebben viselték volna.

Immár csukódni kezdett a fotócellás ajtó, amikor megjelent Ő. Kissé ducin, enyhén szeplős arccal, szemüvegesen. Pár lépéssel a vidám társaság mögött. Csöndesen, kissé borús tekintettel. Először nem jöttem rá, mi a furcsa rajta. Aztán rádöbentem. Neki nem volt virág, sem bonbon, sem plüssmaci a kezében. Pár pillanatig tétovázott, majd levetett hátizsákjának egyik zsebéből egy pénztárcát varázsolt elő. Kissé tanács-talanul állt a virágok előtt sorakozó férfiak mellett. Épp én kerültem sorra. A virágáros hölgy finoman szóló hozzám.

– Tetszett választani? Hány szál lesz?

– Egy...vagy inkább kettő. Különcso-magolva, fóliába – nyögtem ki. Fizettem, majd egyik szálát a fiam korabeli kislány felé nyújtottam.

IPAROS KISVENDÉGLŐ

... NEM CSAK IPAROSOKNAK

Magyaros és nemzetközi ételekkel várjuk Önt.
Különtermeinkben 20-tól 140 főig rendezvényeket,
igény szerint kitelepülést vállalunk.

Pécs, Rákóczi út 24-26. Tel.: 72/333-400, 20/975-0042

Nyitva: minden nap 11.30-22.00-ig

Komlós Attila

Komlós Attila

Cobh jellegzetes városképének meghatározó elemei a parton sorakozó színes házak, a följük tornyosuló St Colman katedrális. Cobh Viktória királynő 1849-ben tett látogatása után a Queenstown nevet kapta, melyet 1921-ig viselt. Itt található a világ egyik legnagyobb természetes kikötőöble, a város a 18. században kezdődő hatalmas ívű felemelkedését ennek köszönheti. A kikötő a személyforgalom és a kereskedelem mellett fontos katonai bázis is volt. Cobh hangulata azonban a többi ír városéhoz nem hasonlítható, szomorú emlékekkel teli hely ez.

A 19. század második és a 20. század első felében innen indult útnak az Amerikába kivándorló írek legtöbbször. 1848 és

Írország – 5.

Cobh

sőbb pedig a kikötőváros közelében süllyesztették el a Lusitaniát.

A kivándorlók a hajóra szállás előtt a Viktória-korabeli vasútállomás épületébe érkeztek. Itt rendezték be a Queenstown Story múzeumot, mely a kivándorlás történetét tárja elénk. Az épület előtt látjuk a kivándorlók szobrát, mely Annie Moore-t és két öccsét ábrázolja. A belépő „stílszerűen” egy New York-i hajójegy. Eredeti holmik, utazóládák, az egykori épületek berendezési tárgyai között haladunk, szinte együtt a kivándorlókkal, akik életnagyságú szobrok formájában vesznek körül bennünket. Közben a hangszórókból korabeli hangfelvételeket

Parti sétány

járműve elnyerte az Atlanti-óceánt leggyorsabban átszelő hajónak járó kék szalagot. De ne felejtjük el azt sem, hogy a fénykor luxusgözeinek csillogó szalonjait, bárjait és lakosztályait magába foglaló szintek alatt ott volt a fedélközben a kivándorlók százait elszállásoló szűk kabinok sokasága.

A megrázó kiállítás megtekintése után a kikötőben sétálunk egyet, és felmegyünk a St Colman katedrálisához. A kikötő sétányán több szobrot és emlékművet láthatunk, melyek mindegyike a hajózással kapcsolatos, itt áll a házak között a Lusitania áldozatai-

A Queenstown Story múzeumban

hallunk, a hangosbemondó kiabálását és a kivándorlók tömegeinek morajlását. A múzeumban nyomon követhetjük a hajók és az utazási körülmények változását az 1840-es évek elképesztően zsúfolt, nyomorúságos „lélekvesztőtől” az 1900-as évek óceánjáró luxusgözeinek világáig. Az Európa és Amerika között akkoriban gyorsan bővülő gazdasági kapcsolat és a kivándorlók számának növekedése hatalmas üzletet jelentett, melynek következtében a nagy hajó-

társaságok között komoly verseny alakult ki, hozzájárulva az egyre korszerűbb, kényelmesebb, nagyobb kapacitású és gyorsabb hajók megépítéséhez. Az 1900-as évek elején a hajógyártás jelentette a csúcstechnikát, az érintett nemzetek gazdaságának fokmérője volt egy-egy új óceánjáró megépítése. Az üzemeltető társaság mellett az adott ország presztízsét is jelentősen növelte, ha

is jelentősen növelte, ha

Korabeli, ma már rozsdásodó Titanic-reklám

1950 között közel hatmillió ember vándorolt ki Írországból, közülük 2,5 millióan itt szálltak hajóra. Itt kötött ki utoljára a Titanic 1912 áprilisában, három évvel ké-

A kikötőben

A St Colman katedrális

nek emlékműve is. A dombtetőn magasodó neogótikus katedrális 1868 és 1915 között épült. Az előtte kialakított térről jól látható a ma már csendes kikötő öble a régi épületekkel és a szikrázóan kék tengerrel.

(A szerző felvételei)

„Nagy Íz- utazás 2006”

Nagy
ízutazás
2006

A magyar gasztronómia kulturális örökségünk elválaszthatatlan része. Elgondolkodtató, hogy ma a hazai lakosság körében mégis sokkal népszerűbbek a gyorséttermek szendvicsei, mint az igazi magyaros ételek. Ezen is szeretne változtatni a „Nagy Ízutazás 2006” kampány, amelynek fő célja, hogy a hazai lakosság a gasztronómián keresztül fedezzen fel újabb és újabb magyarországi tájakat, ismerje meg a különböző régiók által kínált hagyományos magyar ételeket, italokat, valamint a gasztronómiához kötődő tradicionális magyar népszokásokat.

Az ország mind a kilenc turisztikai régiója egy-egy nagy rendezvénnyel várja a helyi gasztronómiai különlegességek iránt érdeklődőket. Húsvétkor Szentendrén Budapest és a Közép-Dunavidék mutatkozik be, májusban Balaton-parti városokban köt ki a Borhajó. Júniusban az Észak-Alföld lesz soron a Hortobágyi Pásztornapokon, a Tisza-tó és környéke júliusban várja az érdeklődőket a Cseresznyefesztiválra. Augusztusban Észak-Magyarország ünnepli az egri bort Szent Donát napján. Borkóstolás és nemzetközi bordalfesztivál lesz a szeptemberi szüretkor Dél-Dunántúl nevezetes pincéiben és Pécs főterén. Nyugat-Dunántúl októberben várja az érdeklődőket az Őriszentpéteri Tök Fesztiválra, de a novemberi Márton-napi borünnep is tartogat meglepetéseket a közép-dunántúli Neszmélyen. A „Nagy Ízutazás” decemberben zárul Lajosmizsén, a dél-alföldi régió étel- és italkülönlegességeivel. A felsoroltak mellett a „Nagy Ízutazás” egyik legfontosabb eseménye Pünkösdkor, a „Nyitott Pincék Napja” lesz. Ezen a rendezvényen hazánk borvidégein a pincészetek gazdái személyesen kóstoltatják boraikat és kedvezményesen kínálják a jobbnál jobb nedűket. A kampányév során a MÁV Intercity járatainak étkezőkocsijaiban is tájfellegű ételeket kínálnak a vendégeknek, akik így már utazás közben ismerkedhetnek az úti célul választott régió gasztronómiai hagyományaival.

A „Nagy Ízutazás” része egy pecsétgyűjtő játék, mely arra ösztönzi az embereket, hogy visszaszokjanak a békeli, nyugodt, otthonos éttermekbe. Legalább hat különböző, az akcióban részt vevő étteremben kell pecsétet szerezni a fogyasztás után, majd a betelt kártyákat a Magyar Turizmus Zrt.-hez beküldeni ajándéksorsolás céljából. A pecsétgyűjtő kártyákat mindenki ingyenesen megkaphatja turisztikai vásárokon, Tourinform irodákban, az akcióhoz csatlakozott közel 500 étteremben, valamint megtalálhatja az Est Lapok két különszámában az éttermi lista és az egész éves gasztronómiai eseménynaptár mellett. Az éttermekben lepecsételt kártyák visszaküldői mindannyian megkapják a kampányt kísérő damasztzalvétát, valamint négy nyereménysorsoláson vesznek részt, amelyen többek között wellness hétvégeket és éttermi felajánlásokat nyerhetnek.

Információk az interneten: www.nagyizutazas2006.hu, www.menjunkenni.hu, www.itthon.hu

K. A.

Munkácsy-képek Pécsett

Gamus Árpád, a Pécsi Galéria igazgatója tájékoztatta lapunkat a pécsi Munkácsy-kiállítás tapasztalatairól:

– A kiállítás január 2.–február

19. között volt, 44 303 látoga-

tó nézte meg. Nemcsak Pécsről

és Baranyából, hanem távolabbi

megyéből is eljöttek hozzánk,

többek között Körmend, Hé-

víz, Zalaegerszeg, Nagykanizsa,

Siófok, Marcali, Dunaföldvár,

Székesfehérvár, Szekszárd hely-

ségekből, de jöttek Bács-Kiskun

megyéből Bajáról, Kalocsáról,

Kecskemétről. A távolabbi hazai

városokból is jöttek néhányan,

így Budapestről, Szarvasról, de az

országhatáron túlról, például

Eszékről is. Jó néhány esetben

találkoztunk más külföldi látoga-

tókkal is, akik pécsi vagy közeli

kirándulásaik célját színesítették

a kiállítás megtekintésével.

A 40.000 látogatóként köszönti Toller László polgármester a pécsi Várhegyi Gézát és feleségét

A kiállítás természetesen örömmel és bosszúságokkal is együtt járt, mely óhatatlanul következett a látogatók nagy létszámából. A közönség nagyobb része 90-95%-a hálás volt a lehetőségért, hogy találkozhatott egy nagy magyar festő képeivel, együtt örültek idősek és fiatalok, egyszerűbb és műveltebb emberek.

Ezen a kiállításon bizonyosodott be, hogy megfelelő anyagi háttérrel jelentős kiállításokat lehet Pécsre hozni, mely örömet az sem tudta tönkre tenni, hogy nincs megfelelő fogadótér ekkora tömeg befogadására. Akik a körülményeken túl tudták tenni magukat, nem foglalkoztak a nehézségekkel, értékelték igyekezetünket, a szépen, kulturáltan rendezett kiállítást, s belefeledkezhettek a csodálatos vizuális élménybe. A bosszúságok elsősorban néhány „okostojás” típusú, örök elégedetlen emberek viselkedéséből adódtak, akik nem tudták elviselni, hogy sorban kell állni, várakozni kell, annak ellenére, hogy a Galéria dolgozói igyekezetének köszönhetően a várakozási idő csupán néhány perc, maximum negyedóra–húsz perc volt.

Az előbbieket is mondatják velem, a városnak tényleg szüksége van egy különálló, megfelelő fogadótérrel és kiállítótérrel rendelkező komplexumra, melyet semmilyen igyekezettel és munkával nem lehet pótolni. Fontos még az is, hogy egy ilyen volumenű kiállítás csak abban az esetben jön létre, ha a városvezetés mögé áll, ha megelőlegezi a pénzügyi háttérrel, melyben benne lakozik a visszatérülés is, mint ahogy történt a Munkácsy-kiállítás esetében is.

A Galéria nevében mi köszönjük a lehetőséget, köszönjük a látogatók türelmét, s bízunk abban, hogy a közeljövőben a kortárs művészet is hasonló publicitásban részesül, kiegészítve néhány hasonló művészettörténetileg értékes tárlattal.

Winkler András

Örök társunk: a fa – 1.

Bevezető

A fa az emberiség legősibb nyersanyaga. Komoly kutatók szerint a latin *materia* szó eredetileg a fát jelentette. Ma a *matéria* szó az összes fellelhető anyag gyűjtő neve.

Mindennapi életünk leghűségesebb kísérője a fa. Földi lakhelyünk, környezetünk fából készült tárgyakkal, berendezésekkel, szerkezetekkel, eszközökkel van körülveve. Több mint húszezer termék készül fából. A fa természetes anyag és jelenléte annyira természetes körülöttünk, hogy egyesek csak akkor vennék észre, ha már nem lenne.

Embertársainkat megkérdezve sokan nem is tudnak azonnal válaszolni a kérdésre: mit jelent számukra a fa. Van, akinek egyszerűen meleget adó energiaforrás, tüzelőanyag. Másoknak épületek, hidak szerkezetét alkotó anyag. Van, akit a furnérok csodálatos, utánozhatatlan rajzolata ejt ámulatba, vagy a fából készült bútorok szellemes, elegáns formája. Egyesek a műveltség, a tudás terjesztőjét, a papírt, mások a tetszőlegesen nagyméretű falemezeket látják benne. Vagy éppen a hangszerek egyedülállóan kiváló, szépen csengő anyagát, sokan gyermekkoruk legkedvesebb játékait.

A fa az a nyersanyagunk, amelyet a természet folyamatosan ajándékoz ne-

künk, mindaddig, amíg nem romboljuk szét a fák, az erdők életfeltételeit.

A fa kultusza

Őseinknek a fa a hűséget jelentette, hiszen a tél elvonultával, tavasszal ismét lombot bontott és tovább élt, védelmezve házat és udvart. Úgy gondolták, a fának személyiségük van, és ha véletlenül megsebeztek egy fát, akkor áldozat bemutatásával igyekeztek kiengesztelni őt.

A különböző nyelvekben kezdettől fogva megtalálhatók a fa hűségre vonatkozó jegyei. A német hűség szó – *die Treue* – a tölgyfát – *die Eiche* – vagy magát az élő fát – *der Baum* – jelentette. Az angol *tree* – fa – és a hűség – *true* – között formailag is érezhető a rokonság. Egy nagy német lexikonban 83 címszót találunk a fáról, és csak 53-at a vasról, holott az kétségtelenül legfontosabb alap- és szerkezeti anyagaink egyike. A fával azonban régebben él együtt az ember, ezzel magyarázhatók a lexikon adatai.

A fa kezdettől fogva az ember fantáziájának működő szereplője, alkotó tevékenységének eszköze volt. Vajon ki gondolná, mikor ma törvénykódexről, vagy becsületkódexről olvasunk, hogy a kódex szó az ósrómai *caudex* szóból származik, amelynek eredeti jelentése farönk. Hogyan lett ebből kódex? A táblák, amelyekre a görögök és rómaiak íróvesszőjükkel, az ezüst stílussal karcolták a betűket, fűrészelt furnérlapokból készültek és viasszal vonták be azokat. A teleírt táblákat összegyűjtve kapták a kompendiumot, amelyet leegyszerűsítve kódexnek neveztek. Később a fatáblák, falapok helyett papírt használtak, de jól tudjuk, hogy az is fából készül.

A magyar nyelvben nincs külön szavunk az élő és a már nem élő, a halott fára. Idegen kollégák ezért nem egyszer mondják: szegény nyelv a magyar. Az erdővel, fával

Winkler András

Régi fatemplom tartóoszlopai

élők és dolgozók tudjuk azonban, hogy ez nem így van. A magyar ember számára annyira elválaszthatatlan az élő és a halott fa, hogy azt elnevezésében is kifejezésre juttatja.

A „Jelképtár”-ban (Hoppál és társai 1990.) olvashatjuk a fáról: „Minden növényi jelkép közül a legösszetettebb jelentésű, egyetemes szimbólum. Élet (élő fa) és halál (halott fa), az örök fejlődés és növekedés, folytonos megújulás, a kétértelmű (ciklikus és irreverzibilis) idő jelképe, istenek növényi megtestesülése (hím- és nőivarú fa), phallosz (fatörzs) és vulva (faodú) szimbólum. A magyar fanevek egy része utal a fa kozmikus jellegére, a fényvel való kapcsolatára (fenyő, nyír).

„Sok nép (pl. a jakutok) hagyománya örzi, a fa ősapja és fa ősanja képét, melytől a nép (az emberiség) ered. Végso soron ez a fa ősisetség növényi alakja. Faistent imádtak az ógermánok, a százszok még Nagy Károly idejében is.”

Az archaikus gondolkozásnak megfelelően minden istennek volt fája, minden fának volt szelleme (pl. Zeusznak a tölgyfa, Athénének az olajfa, Aphroditének az alma, a Hold istennőjének a fűz).

A germán mítoszban a fa egészen különleges szerepet játszik. Nemcsak az első embereket teremtették fatörzsből, hanem az egész világot óriás fának képelték.

(folytatjuk)

Erdőrészlet

Athén, második felvonás

Az olimpiák a világ talán legfontosabb sporteseményei. A nyári és téli olimpiákat négyévenként rendezik. A győztesek nagy megbecsülést kapnak, anyagilag és erkölcsileg egyaránt. A nyári olimpiákat követően rendezik meg a paralimpiákat. A paralimpia a több fogyatékosági csoport épekével egyenrangú, parallel olimpia elnevezése, a parallel és olimpia szó összevonásával született kifejezés. A paralimpia üzenet: „Gyere, és lépd át saját határaidat!” Küzdelem, harc, akarat, áldozatvállalás, kitarítás, öröm, bánat, dicsőség és még megszámlálhatatlan dolog ötvözte e versenyek üzenete.

Az Athénban rendezett verseny a 12. volt a paralimpiák történetében. Róma, Tokió, Tel-Aviv, Heidelberg, Torontó, Arnheim, New York, Szóul, Barcelona, Atlanta, Sydney után rendezték görög földön ezt a nemes sportvetélkedőt. Hári József szervezésében drukkerék és hozzátartozók autóbusszal indultak a mintegy 1500 kilométeres útra Pécsről, valamint a könyv szerzői, HORVÁTH GÁBOR és KALMÁR LAJOS, a képek készítői és SZ. KONCZ ISTVÁN, aki a könyv szövegét írta. A könyv hátsó fedelén olvasható: „Nem állítjuk, hogy akképpen kell élni, nézni a világot, önmagunkon felülkerekedni akár, ahogy ezek a sportolók teszik. Ezzel a könyvvel annak próbáltunk érvényt szerezni, hogy így is lehet. H.G.K.L.Sz.K.I.”

Az athéni paralimpia magyar aranyérmese: Pásztor Dóra, ezüstérmese: Dani Gyöngyi, Kovács Ervin (háromszoros), Pásztor Dóra (kétszeres), női párbajtőr csapat (Dani Gyöngyi, Horváthné Pálfi Judit, Jurák Andrea, Krajnyák Zsuzsanna), női tőr csapat (Dani Gyöngyi, Horváthné Pálfi Judit, Jurák Andrea, Krajnyák Zsuzsanna); bronzérmese: Bíró Norbert, Béres Dezső/Gyurkóta József, Engelhardt Katalin, Krajnyák Zsuzsanna, Nagy Sándorné, Ráczkó Gitta, Szekeres Pál, Vereczkei Zsolt, Vincze Gábor.

TÁM LÁSZLÓ

Videcz Ferenc

Élünk, éldegélünk

A Mester – 2.

© Videcz Ferenc

Tekergette, feszegette, ahol lehetett, melynek következtében fél perc múlva üde permet borította be a szeánsz résztvevőit és természetesen a fürdőszobát. A nagyságos asszony visított, a professzor úr félúton visszanyelt egy cifra káromkodást, csak a mester volt a megdicsőült magabiztosság szobra, amikor zengő Memnonként közölte:

– Láthatják, kérem, ezen nincs mit megjavítani. De nem kell kétségbe esniük, mert számítottam erre az eshetőségre is: hoztam magammal néhány első osztályú, spéci darabot. Máris megmutatom, természetesen önökre bízva a választást.

E szavak közben meglepő fürgeséggel átlóholt a nappaliba, felnyitotta táskáját, és kikapolta a korábban már említett csipketerítőre a nem éppen steril kollekciót. Szerencsére a háziasszony a fürdőszobában próbálta törölközőkkel átmenetileg lokalizálni az imént támadt gejzírt. Így nem kellett hozzá mentőt hívni, élesztési eljárást alkalmazni a nagymamájától örökölt, becses textilja pusztulásának látványa miatt.

A „dr.” úr szemrevételezte a nem túl bizalomgerjesztő kínálatot, s bátorkodott hangot adni abbéli aggályának, hogy ezeket a csapokat netán... esetleg... véletlenül, pusztán tévedésből, korábban nem használták-e már valahol. A mester mélységesen felháborodott:

– Csak nem képzeli rólam, uram, hogy... Vegye tudomásul, egy Szelenczey – így, cézépszilonnal – soha nem csapja be a kuncsaftjait! Különben, ha úgy gondolja, már itt sem vagyok!

A nyomaték kedvéért kezdte elcsomagolni az asztalon lévő limlomot, de Oszkár a lassacskán úszómedencévé avanzsáló fürdőszoba víziójától indítva élénken tiltakozott:

– Jaj, dehogy is, ne tessék... Csak azért mondtam, mert...

– Tudom – biggyesztette le ajkát egy sértett arisztokrata göggyével Edgár –, mert nem csilognak-villognak, mint a TV-reklámokban. Nos, kérem, ezek az úri házba való ékességek egy illusztris bemutató szalon mintadarabjai voltak. Ott, ugyebár nem subickolják őket nap mint nap. Tetszik tudni, lehetetlen manapság tisztességes takarítót találni. Nekem – hangja itt sokatmondóan sejtelmessé változott – jó haverom a cég tulajdonosa. Időről időre jutányos áron megkapom tőle ezeket a válogatott, kiváló példányokat. Mert hát ő kénytelen cserélni a kollekciót. Tudja, a divat, az egyre újabb hóbortok miatt! Én pedig hülyén becsületes vagyok; soha egyetlen petágot sem számolok rá a tisztelt ügyfeleimnek, csupán a szolid munkadíjat toldom hozzá. Ez az épületgépészeti műszer például – emelte fel az egyik csapot, kezével gondosan elfedve a kró-

mozáson lévő karcolást – potom húszezerbe kerül. Ingyen van ahhoz a szeméthez képest, amit a nagyságos asszonyra egy vagyonért rásóztak. Nos, megegyeztünk?

Szegény Oszkár mit válaszolhatott volna? Neje – halálra váltan – épp az imént jelent meg az ajtóban, víztől rátapadt ruhában, csepegtető hajjal. Harminc évvel korábban roppant szexis látványt nyújtott volna, de ebben a büdös életben minden mulandó...

– Nem bánom, csak csináljon már valamit!

Edgár egy rajtakapott macska fürgeségével surrant a fürdőszobába. Gyakorlott mozdulattal elzárta a mosdó mögötti sarokszelepeket, gátját szabva a trópusi eső okozta további áradásnak. Megvakarta a kobakját, majd már szinte családiasan kérdezte:

– Nincs egy tizenhetes villáskulcsuk? Esetleg csőfogó is megfelel.

– Talán a ládában... a kamrában... – vacogta lúdbőrösen, kékülő szájjal az asszony. Férje elloholt, majd kisvártatva visszajött. Tehetetlenül tárta szét karját:

– Nem találtam. Nincsen. Nem tartunk ilyesmit...

A mester szánakozva, szinte együttérzően csóválta fejét:

– Látják, kérem, ennyit ér az önök tudománya! Mindketten diplomások, aztán még egy vacak tizenhetes villáskulcsuk sincsen. Egyáltalán tudják, mi az a villáskulcs? Nincsenek hozzászoktatva a mindennapi élet dolgaihoz. Bezzeg a magunkfajtanak mindenért keményen meg kell küzdenie!

A házigazda ezen okfejtés hallatán – szolidaritás vagy szánalom helyett – felettébb erős késztetést érzett, hogy a bölcselkedőt teljesen hétköznapi módon, kiadósan orrba vágja, de még időben felülkerekedett agresszív ösztönein. Valami olyasmit dörmögött, hogy átszalad a szomszéd házba. Ott egy lakatos ismerőse lakik, aki biztosan rendelkezik a szükséges szerszámokkal. Az utcára nyíló kapuban megtorpant:

– Tényleg, miért nem azonnal Lalihoz fordultam? Közel húsz éve élünk egymás mellett, rendes fickó, jó haver, mindig mondja, hogy csak szóljak, ha valamiben segítségre van szükségem. Biztosan a megszokás miatt feledkeztem meg róla.

Mire a szükséges eszközökkel visszatért, a maestro ismét a fotelben terpeszkedett. Elegánsan kavargatta a romokban heverő háziasszony által elővarázsolt kávé, miközben cigarettája hamuját lezseren a perzsaszőnyegre szórta. Derűsen fordult a belépő felé:

– Nocsak, látom, minden megvan! Időközben én sem tétlenkedtem, mert az idő pénz! Fejben elkészítettem a költségvetést, remé-

lem, tökéletesen meg lesznek velem elégedve. A csap, ugyebár, mint mondtam volt, egy húszas. Jutányosan. A munkadíj, kiszállás és egyéb járulékok tizenháromezer-nyolcszáz-huszonnégy jó magyar forintot tesznek ki. De mivel Szelenczey Edgár talpig úriember (erre kötelez a név becsülete), kedves kuncsaftjaimnak kedvezményt adok. Így a teljes cech mindössze harmincezret kóstál. Kérem, ne hálálkodjanak, mert kínos számomra, ha zavarba hoznak!

Egy spanyol infáns lépteivel és tartásával vonult a fürdőszobába. A két csaptelep rövid időn belül helyet cserélt. Az első kísérlet követően a tömítés ugyan kissé kilógott, de ezt az apróságot egy újabb beavatkozással sikerült korrigálni, melynek során a szerelvény másik oldala is megkarcolódott, s ezáltal a „ráadás-gravírozás” szimmetrikussá vált.

Elérkezett a beüzemelés ünnepélyes pillanata. A mester kinyitotta a sarokszelepeket, és a csaptelep – talán a meghatódottságtól, talán a fogó iménti szorításának következtében – könnyezni kezdett.

– De hiszen ez ugyanúgy csöpög, mint a korábbi! – fakadt ki méltatlankodva az asszony.

Az önértetében súlyosan megalázott mester lesújtóan kioktató hangszíval felelt:

– De kérem, hölgyem! Hogy állíthat ilyen csacsiságot? A másik csap azért csepegett, mert elromlott, hibás volt, már újkorában is bővli. Ebben viszont még nem dolgozódtak össze az alkatrészek. Az a csöpögés egyre erősödött volna, ez viszont napokon belül megszűnik. Nem szabad türelmetlenkedni! Egy vacak autónak is be kell járódnia, egy ilyen minőségi, kerámiabetétes csaptelepnek még inkább!

Ékesszólása kísérő mozzanataként maszatos kezét beletörölte a háziasszony ott függő patyolatfehér frottír-köntösébe, majd elégedetten közölte:

– Ezzel megvagyunk. Mint bátorkodtam említeni, harminc lepedőt kapok a szakszerű beavatkozásért. Ezt a szemetet pedig – szólt a régi csapot pókerjátékos mozdulattal táskájába téve – elviszem, hogy ne legyen rá gondjuk.

A pénzt szemérmesen, kommentár nélkül zsebre gyűrte, majd harsány köszönéssel, arcán egy kedélyes, nilusi krokodil mosolyával elviharzott.

A háziak még nem tértek teljesen magukhoz. Hol egymást bámulták, hol a kitarítóan, ritmikusan csepegtető csapot. Úgy álltak ott, mint Lót és felesége a szodomain úton. Nem lett volna csoda, ha mindketten sóbálvánnyá változnak.

(folytatjuk)

Kiki

Emlékképeim

A hajnali pára még nem engedi látszani a túlsó partot. A Tó mozdulatlan – szürke, mint egy élő-alvó test, mely az ébredésre vár.

A napsugár első fénye már megcsillan, és a felszínen megindul az élet. A lágy szellő fodrozódásában megvillan egy sáv, ahol rásüt a nap. Ott világosabb zöldre változik. Felébrednek a madarak. Hangos csiviteléssel köszöntik a fényt. Hattyúk, kacsák repülnek a Tóra reggelizni. Fél-szemmel a partot kémlelik, hátha valaki elejt pár morzsát nekik.

A nádas lassan mozog. Itt-ott egy-egy hal ezüstös teste csobban. Reggel van. A Tavon apró fodrok fehérlenek, a haragos-zöld vízben.

Éled a Tó. Ahol hűvösebb áramlat sodródik – a víz sötétszürke. A melegebb részen a zöldön át a világoskékig minden szín látható, az ezüstös tarajok között.

Később, mikor a nap már delelőre jár, a színek összeolvadva tükrös felületet adnak. A levegő áll – a Tó nyugszik. Távolban vitorlák suhannak, mint apró fehér pontok. Néha egy hajó szeli át a tavat.

Délutánra megjelennek a bárány-, majd a gomolyfelhők. A szél erősödik. A hullámok egyre nagyobbak. A Tó haragos-zöldre változik. A víz egyre mérgeesebben csapódik a parthoz. A felhők fenyegetően tornyosulnak az égen. A Keszthelyi-öböl már fekete ködbe burkolódzott a villanások fényében.

Siófok felett még süt a nyári nap. A déli part lassan elvész a felhők és eső ködében. Már itt is esik, zuhog, villog, dörög.

Nem látok semmit. Ideje lejönni a hegyről. Hazamenni.

(Badacsony, Kisfaludy-ház)

Papp Anna

Igaz történet

Hajnalig az utcákat róttá félelmében. Éhezett és fázott. Nem volt párnája, takarója, egy zug, ahová behúzódhatott volna. Napok óta élelmet, vizet sem látott, mosdatlan kezével már kéregetni sem mert.

Estére az erőszakosabbak elfoglalták a melegebb, védettebb bokrok alját. Hajnalig még lobogott benne az élni vágyás, hátha történik valami „csoda”. Hajnalban már nem bírta tovább, már a szíve is megdermedt a metsző szélben. Lerogyott egy bokor tövében és soha többé nem akart felébredni. Félálmban egy árnyat látott, melegséget érzett és mély álomba zuhant. Azt álmodta „csoda” történt, valaki betakarta, melegítette és egy darab kenyeret is hozott neki. A melegségre ébredt, hogy megszűnt a didergése, és a csodára, hogy él, hogy mégsem halt meg. Még erőtlén volt, szeretett volna megfordulni, és a melengető idegennek megszorítani a kezét, és megköszönni, hogy visszahozta az életbe. A derengő napfényben meglátta, hogy senki sincs, akinek megszoríthatná a kezét. Az idegen jótevő egy már nem fiatal, bernáthegyi termetű kutya volt. Szorosan hozzásimult az emberhez. A mozgólódásra a kutya is felébredt, tiszta tekintettel végigmérte, felkelt, és a maga

mellé készített kenyeret a szájába vette és a hajléktalan elé tartotta. Tekintete azt sugallta: „Vedd el, kérlek. Neked hoztam, azt akarom, hogy élj!” Majd lehunyta a szemét, hogy ne zavarja az éhes ember mohó falatozását. Ő beérte a morzsákkal. Az ember könnyei végigszántották a kutya meleg bundáját, s a kutya hálából, hogy már ő sincs egyedül, megnyalta „az életre segítettet”. Az emberek helyett egy kutyus hozta el számára az irgalmat és szeretetet, s vele a reményt, hogy még-sincs egyedül, van, aki rá is gondol és támogatja. Az állat életkedvet, derűt, örömet, bátorságot sugárzott át az emberbe. Az ember felállt, megrázta ócska rongyait és új barátjával, felemelt fejjel nekiindult újból az életnek. Most már kettőjükért küzdött. Számukra újjászületés, feltámadás volt ez a nap. Számomra a felismerés, hogy a feltámadás misztériumán túl bennünk is végbemehet nap mint nap a feltámadás. A szeretet megtapasztalása, a lélek értelmet nyérése, az egymásért való küzdelem. Csak legyen hely a szívünkben a karácsonykor megszületett szeretetnek, hogy kivirágozhassék, lombosodhassék bennünk, megtartva ezzel bennünket az életnek, s egymásnak!

Longhera

A tavaszról

Szellő leng, ágakat hintáz,
galamb bűg, cinke zeng,
nyitnikéket trilláz.
Fent és lent rügy feszül, pattan,
bimbó bomlik bódítón
s fürdik a tavaszban.

Fényben fürdőznek a fák,
virágbóbitáik szellők hintázzák,
meztelen ágaik virágsipkéből
kacéran ki-kivillannak,
bájaik egy időre
ismét rejtve maradnak.

Mint óriás levelek erezete
tapintható még a fák ágrendszeré,
de legfelül buggyanni látszik

már a lomb,
s a koronát, mint aura lengi körül
a gömb csipkefátyol.
Zsendülésben a határ,
tengernyi zöld rezgő bársonyán
szalad a fény s az árny.

Lelkes Miklós

Túlpart

A táj üvegsebéből
piros ragyogott: alkony.
A test itt volt. A lélek
egy láthatatlan parton?

Piros visszfényes parton,
hol alkonyok mesélnek
Anyag öléből, s békét,
mosolyt dajkál a lélek?

Mindig e partra vágytam,
de hiába kerestem.
Vér, bánat felpiroslik
szívajdíjtó sebekben.

Mindig e partra vágytam,
nyugodt-pirosú égre,
melyben csillag-ígéret
a lelkek menedéke.

Ma sejtem, búsan sejtem:
nincs is Túlpart, csak árnyak,
s egy kegyetlen sötétben
elpusztul a Varázslat,

Kézfogás, Jóság, Szépség,
születni vágyó Béke,
s csillag-ígérő esténk –
a Lélek menedéke.

Antos Árpád

Barangolások Erdélyben – 59.

Negyedik utazás (5. rész)

Vajdahunyad ötszög alakú várudvarába lépve, jobbra a csúcsíves ajtón és lépcsőkön a gótikus lovagterembe érünk. Öt, nyolcszög alakú vörös márványoszlop két részre osztja. A zárókövek lilioszög díszítése arra utal, hogy az építész francia lehetett. Itt középkori fegyvereket láthatunk. Az egyik oszlopfő köszalag díszítése latinul arról tudósít, hogy építését 1452-ben, Hunyadi János idejében fejezték be. A szomszédos ajtó felett Hunyadi-címer. Csigalépcsőjén az emeleti Országházba jutunk. Ezt is Hunyadi János építtette. Tanácskozásokat tartottak itt. A patak felőli oldalán külső pihenő folyosót építettek gótikus ablakokkal, 4 kiugró, hegyes sisakos zárterkéllyel. Több emelet magasságú támfalak tartják őket. Távolról ez a legszebb része a várkastélynak. A terem falain Bethlen Gábor korából, európai politikusok arcképeit láthatjuk.

Visszatérve a várudvarra, balra indulunk. A nyitott folyosót – a Mátyás loggiát – Szilágyi Erzsébet építtette. A hagyomány szerint itt lakott a király. A folyosón freskótöredékek: Hunyadi János születésének legendáját mesélik el. Pár lépcsőn át az 1446-ban – szintén Hunyadi János idejében – elkészült gótikus várkapornába érünk. A szentély közepén a kormányzó szarkofágjának másolata áll. Oldalt gótikus ülőfülkék sorakoznak. A mennyezet zárókövén a Hunyadi-címer látható.

Tovább haladva a Kisasszonyok szobájába jutunk. Ezt a palotarészt Bethlen Gábor alakíttatta ki úrhölgy vendégei fogadására. A régi kaputornyon áthaladva, a Schulek-Steidl által 1874-ben

épített neogótikus árkádos folyosóra érkezünk. A Dieta-terem felé haladva a Kapisztrán toronyba jutunk. Itt megcsodáltuk a gótikus kályhát, melyet Szilágyi Erzsébet és a Hunyadiak, valamint Mátyás magyar és cseh királyi címerei díszítenek. A falat hatalmas szőnyeg borítja a várkastély távlati képével. Kedves figyelmesség volt, hogy e teremben reneszánsz lant-muzsikát hallgathattunk korhű jelmezbe öltözött előadótól. Az Országház-terem jó akusztikáját kihasználva, xilofonon hallottunk középkori dallamokat.

Kisétáltunk a város felé szép kilátást nyújtó Tüzér-bástyára. Balra tekintve a látvány nem volt szép: az egykori vasmű pusztuló gyárkéményei, kohói tűntek szemünk elé. Vajon meddig csúfítják a csodás tájat ezek a szörnyű épület-torzók?

Déva

371 méter magas hegye már az ókorban lakott volt. A dákok emelte erősítést a rómaiak tovább építették. Neve valószínűleg a római *Decivadá*-ból származik. Oklevélben 1269-ben fordult elő Déva neve. 1307-től László, erdélyi vajda birtokolta, akinek olyan hatalma volt, hogy Ottó, magyar királyt a várba zárta és elvette tőle a koronát. A XV. század közepén Déva 56 falu központja volt. Ezekkel együtt kapta Hunyadi János birtokul a várat. A jól védhető erős vár sokáig szolgált börtönül.

1556-ban Izabella királyné itt tartotta fogva a kegyvesztett Dobó Istvánt, Eger hős várkapitányát és családját. Ma is látható az a cella, melyben az erdélyi unitárius vallás megalapítója, Dávid Ferenc raboskodott 4 és fél hónapig 1579-ben és halt meg november

Déva vára

15-én. Őt az erdélyi országgyűlés ítélte élethossziglani várfogságra. Az a tanítása volt a bűne, mely szerint Jézus nem Isten, hanem ember. Ezért nem kell imádni, csak példáját követni.

1580-ban a leromlott várat Geszthy Ferenc építtette újjá. 1605-ben osztrák csapatok kezére került. A következő évben Nagy Albert – Bocskai vezére – kiéheztetéssel a megszállókat a vár feladására kényszerítette.

A vár birtoklásának fontosságát jelzi az 1607. évi országgyűlés határozata, mely megtiltotta, hogy magántulajdonba kerüljön. Előírta a döntés, hogy az ország fejedelmének kell birtokolnia. 1687-ben a császári csapatok ismét elfoglalták. II. Rákóczi Ferenc csapatai fél évig ostromolták, sikertelenül. 1752-től újból az erdélyi fejedelmek birtokolták. 1784-ben Hora és Kloska oláh lázadók elől menekülő nemeseknek nyújtott a vár védelmet. Az 1800-as évek elejére a vár ismét leromlott állapotba került, hadászati jelentőségét elvesztette. Pusztulásnak indult. Berendezéseit, ajtóit, ablakait és köveit egy részét a környék lakói elhordták, házaikban beépítették. 1817-ben I. Ferenc király rendeletével helyreállították és ismét osztrák csapatokat állomásoztattak benne.

A szabadságharc seregei körülvették a várat és 1849. május 29-én feladására kényszerítették Kudlich főhadnagyot és 200 katonáját, szabad elvonulásukat biztosítva. Augusztus 19-én a löporraktár felrobbanása következtében a vár épületei, falai leomlottak, maguk alá temetve 150 honvédet. Azóta pusztul.

(A szerző felvételei)

Vajdahunyad és halt meg november

Kamarás Klára

A segély

Kamarás Klára

Juci néni bőven elmúlt nyolcvan. Ki hinné! Ma is egyenes derékkal, emelt fővel jár, mint fiatal korában, mikor a grófi kastélyban szobalányként szolgált. Nem kapott ám ott munkát akárki! A lányok javát válogatták. Szép tartású, ügyes-kezü legyen, értelmes is, hogy hamar be lehessen tanítani a munkára, viselkedésre. Tohonya, butácska leány még a konyhán se kapott helyet, krumplit hámozni.

Jucikának mindig vágott az esze, mint a borotva. Első tanuló volt a kis falusi iskolában. Ha szóba kerül, még ma is minden verset, leckét el tud mondani, ami a régesrégis olvasókönyvében volt. Újat, azóta már nem tanult, de az újságot rendre elolvassa, a politikában naprakész információkkal rendelkezik. A történéseket, persze, a maga szájíze szerint értékeli.

Férje, fiai már elmentek. Egyedül magára számíthat. Magányos, mint egy tanúfa a határban.

A nyugdíját beosztja, a kis föld utáni kárpótlást megtakarította. Jó lesz az még, hiszen nyolcvan fölött már gondolni kell az elmúlásra is... Lassan már egy síremlékre valót is összerakott magának, hogy ha eljön az idő, amikor neki is el kell menni, mint minden halandónak, szép helyen pihenhessen a temetőben.

Csengetnek. Juci néni kinéz a kerítésen át. Két hivatalnokforma áll az ajtó előtt.

– A polgármesteri hivatalból jöttünk – mondja az egyik.

– Nincs nekem ügyem ott. Se hátralékom, se kérvényem nem volt mostanában.

– Jaj, dehogy is! Nem ezért jöttünk. Segélyt hoztunk.

– Segélyt? Nem kértem én semmit.

– Nem is kellett kérni. Múlt héten a Szociális Bizottság megszavazta, hogy

minden nyolcvan év feletti egyedülálló lakos egyszeri segélyt kapjon. Magának is jár!

Juci néni nem oldódik.

– Majd bemegyek holnap a hivatalba és megkérdem, mi ez!

– Szombaton nincs hivatal, tudhatja. Csak alá kell írni az átvételi elismervényt.

– Már szedi is elő a papírt az aktatáskából az ügyintéző.

– Na adja ide, hadd látom! – nyitja az ajtót Juci néni. Apróra áttanulmányozza a papírt. Mindenféle rovat, pecsét is van rajta, nem sokat ért belőle.

– Aztán, mennyi az a pénz?

– Negyvenezer forint.

– Negyvenezer? Havonta?

– Lehetséges. Most csak egyszeri negyvenezeret hoztunk, de ha visszautasítja, akkor az már végleges. Többször nem jár. Törlik a nevét a listáról. Azt akarja?

– Dehogyan akarom! Nem azért dolgoztam egész életemben, hogy csak úgy töröljenek. Ami jár, az jár! Eleget gürcöltem. A kastélyban is, a tsz-ben is dolgoztam, meg a háztáji, a szőlő, az állatok! Két gyereket felneveltem, kitanítottam, gondoztam az öreg páromat. Most itt vagyok egymagam, minden támasz nélkül. Hol az a pénz?!

– Itt van. Elhoztuk – csap a táskára a férfi. – Holnap nincs pénztár. Le kell ma rendezni, hogy el tudjunk számolni a hivatalban. Maga csak diktálja az adatait, megcsináljuk gyorsan. Aláírja, és már fizetünk is – azzal a táskájára teszi az ívet és nagy ügyetlenkedve írni próbál. – Nem lesz ez így jó néném. Nincs valahol egy asztal? Így a levegőben tartva nem tudok írni.

Juci néni is belátja, hogy nem lehet ezt a kapuban elintézni, hiszen a szél is kapkodja a táskára terített papírt. Ha valami

hiba csúszik a lajstromba, még utóbb elvész a járandósága, hát beinvitálja a két férfit a házba, és az első szobába tereli őket. Az a legszebb helyiség az egész lakásban. Nem is igen használja, csak esténcént tv-t nézni ül be egy órácskára.

Kiterítik az asztalon az iratokat, gyorsan haladnak az írással. Neve, kora, hol dolgozott, meg egy csomó egyéb szokásos kérdés. Juci néni szépen, pontosan felel, mint valamikor, az iskolában.

– Már csak az utolsó havi nyugdíjszelvény számát kell beírni. Mondja csak gyorsan, aztán készen is vagyunk!

– Azt nem tudom fejből, de ha várnak egy keveset, elő tudom adni. Minden hivatalos papírt, nyugtát el szoktam tenni. A hátsó szobában vannak az iratok.

Pár perc alatt hozza is a szelvényt. Kitéltik az utolsó rovatot. Aláírja az átvételt. Az aktatáskás úr pedig leszámolja az asztalra mind a negyvenezeret.

– Használja egészséggel néném!

Komótosan összepakolják az aktatáskát. Juci néni a kertajtóig kíséri őket, aztán siet vissza a házba.

Nem álom ez? Nem. Ott a pénz az asztalon. Remeg a keze, mikor újra megszámlolja. Semmi hiba. Megvan az utolsó fillérig. Akkurátusan összerakja, hogy a többihez tegye a ruhásszekrénybe, a törölközők alá. A többihez, amit évtizedek óta gyűjtöget sírhelyre. Most már igazán kitelik belőle a síremlék is.

A szekrényt kinyitva alig akar hinni a szemének! Aztán kitör belőle a kétségbeesés:

– Eltűnt! Eltűnt az egész! Jajistenem... eltűnt a pénzem... a munkám... a sírhelyem... a kereszt a síromról... Ellopták a keserves kilencszázezer forintomat... abból számolták ki nekem még ezt a koszos negyvenezeret is!

A Mohácsi Farostlemezyár Rt. boltja /a gyár szomszédságában/ kistételes kiszolgálással várja az asztalosokat, barkácsolókat és a lakossági érdeklődőket!

Saját gyártású termékek:

- natúr farostlemez
- biohumusz - kertészkedéshez

Forgalmazott termékek:

- uni és fautánzatú lakkozott farostlemez és HDF lemezek /a KRONOSPAN-MOFA Kft. termékei/
- OSB lapok - építkezéshez, barkácsoláshoz

**7700 Mohács, Budapesti út
(a gyár irodaépülete mellett)
Telefon: 69/ 529-599
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 7⁰⁰ - 14⁰⁰**

Kardhordó Kálmán

Bélyegvilág

A Pécsi Postapalota előcsarnokában rendezett kiállítások legújabbja a budapesti Postamúzeum bélyegző és pecsétnyomó gyűjteményébe nyújt betekintést.

A postai lebélyegzések gyűjtése a filatélia sajátos területe ugyan, de jogi szempontból sem mellékes: szerepe van eredetiség, illetve hamisítványok megállapításában; a közéletben a postai bélyegző kelte, dátuma peres ügyek elbírálásába is beleszólhat. Ezért is helyeztek olyan nagy súlyt régebben a tiszta, gondos lebélyegzésre. A Postai Rendeleték Tára 1875. évi 16. száma külön foglalkozott a betűzők – postabélyegzők – tisztántartásával, kellő alkalmazásával: „Minden betű és szám tisztán látszódjék”; az 1883. márciusi számban olvashatjuk: „Hogyha a levéljegyre alkalmazott első lenyomat véletlenül nem sikerült volna, a betűzőt a borítékra még egyszer olvashatóan nyomják le. ... a hanyag közeget szükség esetén pénzbírsággal róják meg.”

Az ismert legkorábbi postai bélyegző lenyomata franciaországi, 1695-ből; a német Taxis-posták által alkalmazott 1734-ből. Mária Terézia királynőnk postai tevékenységet szabályozó rendeletét követően 1751-től alkalmaztak postai bélyegzést a Habsburg Birodalomban, a legrégebb magyarországi bélyegzőlenyomat ez ideig egy 1752 áprilisában Debrecenben kelt levélen található. E korai bélyegzők még egysorosak, csak a felvevő postahivatal nevét jelölték, a dátumot a postamester kézzel írta mellé. A bélyeg előtti bélyegzőket „előfutárbélyegző” néven tartják nyilván; nem egységes típusúak, egyedi kivitelezésűek, sokszor maga a postamester készítette fából, fémből, ezért „postamester-bélyegző” néven is nevezik őket. Igen változatosak, a postamester fantáziáját, ízlését is magukon viselik; mértani, növényi ornamentikával díszítettekkel is találkozunk. Néhány

példa: Pécs (Fünfkirchen), Szeged, Tolna, Gyöngyös, Nagyvárad, Selmezbánya.

A postaforgalom növekedésével a 19. század elejétől általánossá vált a dátum megjelölése, a bélyegzőt betétszámmal látták el: a felső sorban a helynév, az alatta lévőben a hónap és nap szerepel.

A postamester-bélyegzők 1850 után kiszorultak a használatból. A császári és királyi posta 1845-től kétkörös, betétszámos, kétsoros keletjelzésű (nap, hónap), palmattás díszítésű

bélyegzőt használt. Ezek már a Magyarországon forgalomban volt postabélyegeken is szerepelnek.

A szabadságharcunk leverését követő abszolutizmus időszakában egykörös, német helységneves bélyegzők a jellemzőek.

Az önálló magyar postagazgatás létrejöttével 1867-től a század végéig az egykörös, betétrendszerű bélyegzők az év, hó, nap feltüntetésével háromsorosakká váltak.

A betétrendszerű bélyegzők gyártása 1920-ban megszűnt, de lenyomatukkal még az 1930-as években is találkozhatunk.

A betétrendszerű bélyegzőket a már 1873-ban is alkalmazott kerékrendszerek váltották s éltek kisebb módosításokkal a 20. század végéig, hogy az önfestékező bélyegzőknek adják át helyüket.

Külön terület a maga témagazdagságával, a reklámszöveggel is gyakran kiegészített gépi bélyegzéseké és a filatéliai célzatú alkalmi bélyegzéseké. S akkor még nem szoltunk az ún. iratbélyegzőkről: a postahivatalok dátumnélküli, hivatali bélyegzőiről, melyeket postai ügyintézeknél alkalmaznak. Ezeknek bérmentesítés igazolásra, keletbélyegzőként használata tiltott. Magyarországnak a II. világháborúban hadszíntérré válása során sok postai bélyegző elveszett vagy tönkrement. A postaforgalom megindultával a postamesterek öntevékenyen készítettek vagy éppen rajzoltak keletbélyegzőt, míg nem 1945-ben egységes gumibélyegzőt rendszeresített a Magyar Posta, amiket 1947 végéig, az új acélbélyegzők bevezetéséig használtak.

A Pécsi Postapalota szervezésében az „Egy lehelet, egy a párna” 2006. február 9-étől március 14-éig látható kiállítás nemcsak bélyeggyűjtők számára nyújt sok érdekességet! Gratulálunk és köszönjük!

Garázson kívül tárolóknak, felvonulási épületeknek, horgász háznak is használható

Alapár: 240 ezer forint + áfa

Érdeklődni lehet a 72/447-760 és a 06/30-271-9446 telefonszámokon

A mintadarab megtekinthető:

Pécsett a Kanyar u. 22. szám alatt,

Mohácson a Szőlőhegy, Csencsevár u. 5-9. szám alatt.

Dudás Viktória

A legszebb ajándék

Nézz fel az égre, s hunyd le a szemed!
 Álmodj egy létet, mely értelmet keres!
 Annak, amit oly régóta vágysz,
 S azt, amit az álmaidban látsz.

Soha ne csüggedj, ha valaki nem szeret,
 Az életben akkor is megvan a te helyed.
 S ha majd egyszer az álom valósággá válik,
 Gondolj azokra is, kiknek ez nem számít.

Légy boldog, s ne nézz hátra soha,
 Mert a bűnösöknek mindig van, s lesz ostora.
 Ki őket folyton üldözi,
 Mert képesek voltak egykor bűnbe esni.

Te magad nézz körül, s ne tedd ezt soha!
 Légy boldog, de boldogtalan soha!
 Van, kinek elég néhány kedves szó,
 S ebből te már tudhatod: nem vagy hiábavaló!

Holló Ervin

A szörnyű felismerés

Meglepően tisztázva lett ex kedvesem,
 Hirtelen felejtéssel gyötört engem teljesen!
 Nem csalt meg ő egyszer sem,
 Csak váratlanul szakított velem!

Ezután, hogy gyorsan felejtsem,
 Valaki más mellé bújt volt szerelmem!
 Nem értem már meg sosem néhai partnerem,
 Miért viselte meg az elmúlt szerelem!

Hiszen ő vetett ennek véget velem,
 Hogyan érezheti furcsán magát nélkülem?
 Lehet, hogy nem is ezt akarta?
 Most már mindegy ez az ő akarata!

Megsebzett engem, mint vadász a vadat,
 Pedig más volt a közös akarat!
 Egészen annak a napnak a hajnali órájáig,
 Amikor már nem értem volt odáig!

Akárhogy is fáj, ennek már vége,
 S várhatok a jobb időkre!
 Remélem, boldog lesz élete s az enyém is,
 De vélhetően nem együtt, ez triviális!

Fiatalok oldala

Molnár Szilvia

A két tanár

Lónyál tanárnő óráin csak szkafanderben lehetett megmaradni. A 45 fölötti, kontyos hölgy ismérve: extrém méretű elülső fogai közül éles mássalhangzók idején sugárban szétáradó szájnvedv kellemetlen terjedése. Mentségére volt mondható, hogy az irodalom teljes átélésével vezette rá tanítványait az írók-költők csodaszép sorai közt meghúzódozó értelmezés keskeny ösvényére. Szemei ilyenkor meghatározhatatlan fényt kaptak, szájszélei árnyalata sötétbe fordult, fogai löálló pózt vettek fel és a nedvek távozásának mindennemű akadályát elgördült egy-egy kezdődő folyamatban. A tanárnő szíve nemcsak irodalmi alkotások gyönyörével teledezett a hosszú évek során, hanem egyik hímnemű kollégája is régen elhalkult húrokat kezdett fokozatosan pendíteni bensőjében.

Kedvese Ugye Tanár Úr, ki eme bizonygató szócska kóros ismételtetésével juttatta magát nevéhez. Kettejük kapcsolatában a tanár úr ugyevilága olyan nyugalommal ajándékozta meg Lónyál asszonyt, mely során fogai állása ellenére ajkai párja csökkentő tendenciát mutattak vala. Az első időkben, mikor ők ketten meghittent beszédbe elegyedtek, akkortájt már lenyűgözte a tanárnőt ez az ugye-áradat. Ilyenkor egy-egy „ugye” megerősítésre erőteljes „persze” helyeslése alatt fogazata közül lassú cseppekben áradva lövellt az anyag. A férfit lenyűgözte partnernője szájmozgása, gyönyörködött arca ívében, bár kicsit nyugtalanította ez a normálnál kicsivel több lé. Ám ahogyan haladtak előre az időben és érzelmekben, amidőn mindkettejük szíve telt és csak telt, teléseik következményeként Lónyál néni beszéde szárazabbá, Ugye bácsi megerősítő módja pedig kisebbedvén, mindkét esemény megnyugtatóan csökkenő tendencia felé orientálódott. Azóta a tanárnő szókinccse számottevő „ugye”-val gyarapodott, melyek hangtechnikája szájcsonthait kisebb mértékben vette igénybe, folyadékfogyasztásra ezért alacsonyabbra szorult. A tanár úrnál ez idő alatt szóvégi „t” hangzók erőteljes megnyomása bontakozott ki és terebélyesedett összbeszédében.

Így szakadt ki belőlünk, tanulókból csúcsárbocként a jajongás mindenféle örömkömben. Azóta többen virágkötő-tanfolyamot végeztünk, hogy a lehető legszebb csokrot és díszítést készíthessük el a jegyespár közelgő esküvőjére.

**Szerkesztőségünk várja fiatalok rajzait, verseit,
 írásait a következő címen:
 7614 Pécs, Pf. 59. • e-mail: hethatar@axelero.hu**

**A Hetedhéthatár-Fiatalok oldala wap oldala a
<http://tagtag.com/hetedhethatar>
 címen érhető el a telefonokról.
 A fiatalok alkotásai mellett Szabó Péter Levente
 – a wap oldal létrehozója és szerkesztője –
 sok hasznos linket is feltett
 (meséket, híreket, keresés, és elérhető a MÁV-tudakozó).**

Kahlil Gibran gondolata		Haldoklik	Szeszes- italféle	Angol tagadás	Január 1-je	Görög betű	Hobó- kosság	Abba fele	3	Orca	
1			Idegen háló	555	Titokról hullik le	Névelő	Többszjel				
Orjol másként Mese- mese...					Mghgpár	Rangjelző Tengeri emlősök	Zene- szerző Német folyó				
Előd	2	Csendes mén	Házi mozi Végnélk. tejmárka		Műanyag- féle Kiejtett mshg.	Latin csont Ajánlottan		Japán aj.		Oxigén Dehogy	
		Német fagyalt Idegen női név	Latin határ	Kics. képző Csendes gésa		Ritka női név ABE		Bő Kör sugara			
						Emelőgép Fotós				Egyik kro- moszóma ld. nyom- tató	
Nagykö- vetségi munka Helyi jell.					Csendben süt Van hely- neki Megterm. petesejt			Ösze- vis- za kap Egyik Gibb-fivér			
Karol			1000 Bort hígítja	Lófogat Dőf			Részére röv. 100	Hangta- lan Rila Pontok egymásut.			
Nitrát fele			Mázolja Nehe- zen ír			Végtelen óda Ciprus fővárosa Papagáj- fajta					
Víz- vezető Majdnem alap					Költözö- madár Besorol tul. alap.			Német főváros volt Azonosak			
		Sertésalak Tetejére darabol		Leszármazottak Kevert OTI			Kevert terít Tetszést nyilvánít				
50 Az „Öt- tő” egyike	Ajánlottan Olasz öbölváros	Színpom- pázik Csendes rés				Mezón Körsugár			Lemondó- szó Gally		
				Nemes ló				Arab nyelv- család	Termék Menny- bolt		
				1 Kötőszó	Útvonal- meghat. térképen id.	Tűzhányó	Teljesség Ügyetlen			Félre Belül ma- lamut	
Mg-i dolgozó Kezd ki- porolni		Kérdő- szócska Kén vj.		Jótett					Fejetlen haj Verseny- szakasz		
Bátorság Követ faragja				Csomó	Átevic- kélem			Félig elakad Gyakorol			
		Határrag			Mocsár- vidéki madár 50		...Klaudia műsorv. Igeköto				
Csendes Gizit Remény		Esze Tamás szülő- helye	Gyilkol Kéz- mérték		Hangtalan nektek Szolm. hang		Ruha- készítő	Hócsalán			
		Somogyi város Kevert Tina			Való- ságos 5			Id. mű Ájul			
		Zavaros ara 50			... Gyula fr. író		Lócse- mege Ágyazás- ban van		Bp-i sportklub	Lokális hangzói	Csendben keres
Előd Non plus ...				Zakó fele	Zamat	Lóerő	Helyhat. rag	Összekö- tött szal- mácsomók Tagadószo			
		Y Amper r.						Névelős testnedv Svéd aj.			
Lángol									Jég németül		

DRELICSKA ATTILA EMLÉKÉRE

KÉSZÍTETTE: CSÉPÁNYI PIROSKA

A keresztrejtvényt helyesen megfejtők és a megfejtést beküldők közül a szerencsés a Magyar Turizmus kártyát (értéke 4990 forint akciós áron) nyeri meg. Beküldendő Kahlil Gibran gondolata március 24-ig, a szerkesztőség címére (7614 Pécs, Pf. 59.) postai levelezőlapra vagy levélben, illetve az e-mail-címre (hethatar@hethedhethatar.hu).

A február 10-i számunk rejtvényének megfejtése:

„Az államférfi a következő nemzedékre gondol, a politikus csak a következő választásokra.” (Churchill gondolata)

A helyes megfejtést beküldők közül Benkő Antal (7700 Mohács, Vörösmarty u.) olvasónk nyerte meg a Magyar Turizmus kártyát.

Tillai Gábor

Európa kulturális fővárosa 2003-ban – Graz (1.)

Információk a Szivárvány Gyermekház testvérvárosi vetélkedőjéhez

Stájerország – „Auszt-
ria zöld szíve”, ahogyan az
idegenforgalom terén rek-
lámozzák a tartományt – az
Alpok keleti hegyvonulatai-
nak területén található. A tar-
tomány történelmi címerét
meghatározó alapszínek: a zöld és a fehér
is erre utalhatnak. A tartomány egykoron
hazánkkal – Vas és Zala megyékkel – is
érintkezett; a 16 387 négyzetkilométernyire
kiterjedő tartomány ma Szlovéniával, Ka-
rintia, Salzburg, Felső- és Alsó-Ausztria,
illetve Burgenland osztrák tartományok-
kal határos. A tartomány – vagy ahogyan
elődeink nevezték: Stíria – az osztrák köz-
társaság második legnagyobb tartománya;
ugyanígy Graz is Bécs után a második leg-
jelentősebb városa Ausztriának. A terület
északnyugati csücskében a Dachstein hegy-
vonulata eléri a 3000 méteres magasságot; a
történelmi stájer területeket négy folyó völ-
gye, medencéi tagolták – ezek szimbolikus
alakjait Graz főterén (Hauptplatz), a János
főherceg alakját övező szoborkompozíció
részeként láthatjuk.

A kelták már kb. 2500 évvel ezelőtt meg-
kezdték a só és a vasérc bányászatát a tér-
ségben; nyilvánvaló, hogy a rómaiak is
ezért hódították meg a Noricumnak neve-

zett provinciát. A népvándorlaskor végén a
keresztény térítés okán bajor, illetve salz-
burgi térnyerés figyelhető meg: a szlovén
és vend földművelők mellett frank, sváb
és bajor parasztok telepedtek meg. Ebből
az időszakból származik Graz város neve;
800 körül a mai Várhegyen (Schlossberg)
létezhetett kisebb erődítmény – szláv nyelv-
ven gradec, amelyből eredeztetik a mai vá-
ros nevét.

A Mura folyó északi irányból itt lép ki a
síkságra; ma autópályák szelik át e meden-
cét – kelet-nyugati irányban az A2, észak-
déli irányban az A9 – jelezve az ősi köz-
lekedési irányokat is; a Várhegy tövében
átkelőhely volt a folyón; ennek biztosításá-
ra, a kereskedelem szervezésére fejlődött a
polgárok települése.

1128-ban szerepel írásos forrásban elő-
ször a város; a város eredete persze a múlt
kódébe vész; a legenda szerint szlovének
hívtak bajor telepeseket e vidékre, hogy az
avarok ellen segítsenek védelmezni a te-
rületet, akik, amikor kérdezték őket, hogy
állnak a város megerősítésével, azt vála-
szolták, hogy: „G’räts, so g’räts (minden
rendben van).”

Egészen a kezdeti időktől az ellenség
mindig keleti irányból érte el e területet.
Az avarok után a félelmetes magyarok kö-

vetkeztek, akik a 955-ben bekövetkezett
Lech mezei vereségükig tartották félelem-
ben az itt élőket.

Tegyünk egy képzeletbeli sétát Graz
Óvárosában. Ha letekintünk a Várhegyről,
alattunk a történelmi városközpont évszá-
zados épülettömbjeinek feltűnően egységes
vörös cseréppel fedett tetőit látjuk, ame-
lyek ugyanakkor izgalmas változatosságot
is mutatnak; hiszen főúri paloták, gazdag
polgárházak és középületek tagolják az ut-
cákat – ez is indokolhatta azt, hogy Graz
óvárosa 1999-ben felkerült a Világörökség
védett értékei közé.

Sétánk kiindulópontja a már említett,
János főherceget ábrázoló szoborcsoport a
Főtéren (Hauptplatz). A Várhegy lábánál,
négy utca találkozási pontjánál kialakult
tértől nem messze folyik a Mura; mindmáig
jelezve az átkelőhely jelentőségét. A Főtér
leghatalmasabb épülete a neoreneszánsz
stílusú, alig több mint 100 éve emelt Vá-
rosháza. 450 éve áll ezen a helyen a város
első hivatala. A főteret szebbnél szebb há-
zak övezik; ezek többsége a város leggaz-
dagabb kereskedő családjaiknak nyújtott ott-
hont, földszintjén üzletekkel, boltokkal.

Ezek legszebbike a Luegg-ház; a város
népének találkozó pontja – itt függesztet-
ték ki egy időben a színház előadásainak
plakátját.

A város főutcájába – Herrengasse; ma-
gyarul Urak utcájának vagy Úri utcának ne-
vezhetjük; ez minden jelentősebb, polgár-
ság, illetve arisztokrácia által lakott telepü-
lés főutcájának megnevezése német földön
– érve, rögtön a Városháza tömbje mögött
egy gyönyörű, reneszánsz stílusú középület
magasodik; a Tartományi Székház (Land-
haus). A stájer karok és rendek gyűlései
részére építette Domenico dell’Allio olasz
építész 1557–1565 között, egy korábbi épü-
let átalakításával. Az utcai homlokzatával
erőszerű épület belső udvarára lépve mu-
tatkozik meg igazán az elegáns észak-olasz
építészet. A háromemeletes, toszkán pillé-
res arkádokról nyílnak a közösségi termek
és hivatalok. Gyönyörű 16. századi réz
vízköpők nyúlnak ki a tető pereméről. Né-
hány évtizeddel később épült fedett lépcső
vezet a Lovagteremhez (Rittersaal) és az
Ülésteremhez (Landhausstube). Ez utóbbit
ma is eredeti rendeltetésének megfelelően
használják; pompás barokk berendezése
1740–41-ből származik. A főbejárat mellett
egyedi „Lármatábla” (Rumohrtafel) figyel-

MEGRENDELŐ

Megrendelem a Hetedhéthatár című közérdekű magazint

..... példányban 2006. év hónaptól

egy évre 2300 forint

fél évre 1150 forint

előfizetési áron (a megfelelő aláhúzendő).

Név:

Település: Irányítószám:

Utca, házszám: Postafiók:

Tel./fax:

Fizetés: banki átutalással – postai csekken (a megfelelő aláhúzendő)

Egyéb megjegyzés:

.....
aláírás

A megrendelés alapján a kiadó küldi a számlát, illetve a postai befizetési csekket.

Visszaküldendő a szerkesztőség és kiadó címére:

7761 Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24.

Bankszámlaszám: 50100112-12005985

(Nemzetközi: HU31-50100112-12005985)

(folytatás a 19. oldalon)

Tillai Gábor

Európa kulturális fővárosa 2003-ban – Graz (1.)

Információk a Szivárvány Gyermekház testvérvárosi vetélkedőjéhez

(folytatás a 18. oldalról)

mezteti a gyűlések résztvevőit arra, hogy az épületben „tilos hüvelyéből kihúzni a tört, kardot”, szűrni, vágni és lármát csapni.

Graz egyik legfőbb történeti látványossága a Tartományi Székház „melléképületében” kialakított Tartományi Fegyvertár (Landeszeughaus); a világ egyik leggazdagabb fegyvergyűjteménye található itt. Létrejöttét valószínűleg annak köszönheti, hogy az állandósuló török veszély miatt szükségessé vált a rendszeres fegyveres ellenállás megszervezése, amit nem bízhattak az alkalmankénti rendi ellenállásra – megbízhatóbbnak bizonyult a stájer rendek által készítettett „kölcson” fegyverzet tárolása. A török veszélynek köszönhetően a tartományi rendjei elhatározták egy megfelelő méretű fegyvertár felépítését, amely 1644-ben készült el. A következő évtizedekben Alsó-Ausztria legjelentősebb fegyverraktárává vált ez. 1699-ben számlálták a legnagyobb mennyiségű fegyverzetet – 185 700 darabot tartottak nyilván előírás szerint. Jelenleg mintegy 29 ezer darabot számlál az itt tárolt fegyverzet a sisakoktól kezdve a löportartó szarukon és spádékon át a teljes lovagi páncélzatig. (Annak idején a fegyverkovácsok és sarkantyúkészítő mesterek a Sporgassén laktak.) Többek közt ezen épület zöldre festett kapuján is megtalálható Stájerország szimbolikus címerállata, a párdúc.

A Herrengasse további szakaszán a plébániatemplomba térve, a gótikus csarnoktemplom egyik kápolnájában a neves velenicei festő, Tintoretto Mária mennybevétele című képét találjuk; a művész 1594-ben járt Grazban. E templommal szemben nyílik egy kis utca, amelynek 4-es számú házában született a neves barokk építész, Fischer von Erlach (1656–1723), akinek többek között a Bécs közelében található schönbrunni kastély köszönhető. A Herrengasse végét egykor a Vaskapu (Platz am Eisernen Tor) zárta le, amely egészen 1860-ig állt, egykor a reneszánsz városi erődrendszer részeként még börtönként is kihasználva. Jelenleg a teret egy Mária-oszlop díszíti, amelyet Török-oszlopnak (Türkensäule) is neveznek, s a török elleni szentgotthárdi csata emlékére állították 1664-ben. (2003 óta lifttel lehet feljutni a Mária szoborral egy szintre – érdekes innen körülnézni.) Az egykori városfalat övező vizesárkon túl, a Stadtpark déli végénél áll az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legjelentősebb színház- és operatervező cégének híres alkotása. A Fellner és Helmer cég 1897–1899 között emelt Ope-

raháza stílusában emléket állít Graz neves szülöttének, a barokk művészeknek, Fischer von Erlachnak. A száz évvel ezelőtti korban a szórakozás fontos helyszíne volt; a komoly színházi műfajok mellett a virágzását élő operett sokakat vonzott; mára az idősebb korosztály kedveli ezt a hangulatot – nem véletlenül becézik a várost Pensionopolisnak; a nyugdíjasok városának.

Nézzünk körül a városi polgárság egykori otthonainak környékén is; gyönyörű festett vagy stukkódíszes homlokzatok, elegáns kapubejáratok jelzik ezeket a fontosabb belvárosi utcák mindkét oldalán. A barokk korban fokozatosan tűnt el a feltűnő különbség az arisztokrácia és a nagypolgárság városi otthonainak megjelenésén. A Herrengasse Főtérhez közeleső részén érdemes felnézni a Festett ház (Gemaltes Haus) díszes homlokzatára; a Herzoghofnak (Hercegi Udvar) nevezett épület 1450-ig a stájer hercegek háza volt. IV. Rudolf herceg 1360-ban a mindenkori háztulajdonost felmentette az

Az Operaház

adók fizetése alól azzal a kötelezettséggel, hogy köteles elszállásolni igény esetén a tartomány urát otthonában, ha az Grazban tartózkodik. Később ez az egyezség feledésbe merült – köszönhetően az időközben felépült hivatalos hercegi rezidenciának (Burg) is – 1620-ban II. Ferdinánd császár engedte át öccsének ezt az épületet szálláshelyként. Ebben az időszakban Pietro da Pomis olasz festő díszítette a házat freskókkal. (Az Óváros építészeti érdekességei között feltétlenül meg kell említeni a számtalan belső udvart; belépve a kapukon igazán értékes, hangulatos – és csendes, nyugodt – tereket élvezhet a látogató.)

Graz, más városokkal ellentétben, történelme során nem gyarapodott hirtelen, de gyors hanyatlására sem került sor sohasem. S gazdag polgárainak otthonai mellett az arisztokrácia kiemelkedő reneszánsz és barokk palotákat emelt a város falai között. A keskenyebb polgári házak közé „be-

furakodtak” a feudális paloták szélesebb homlokzatai; főleg I. Miksa (III. Frigyes fia) uralkodásával kezdődően. Ekkor jelent meg az olasz reneszánsz a városban; olasz művészek kolóniája telepedett meg itt; kezük nyomát hagyva a templomok és paloták többségén. A felekezeti konfliktusok és a török veszély csak átmenetileg tudta hátráltatni a fellendülő építkezést; az ellenreformációval megkezdődött a barokk virágzása.

A Sporgasse egyike Graz legódonabb utcáinak; a Főtértől indul, s a Várhegy tövében vezet

a Paulustor – a városfal egyetlen fennmaradt kapuja – irányába. Az utca mindkét oldalán gazdag múltra visszatekintő épületek sorakoznak; kávézók, vendéglők csábító teraszai segítenek a hangulat megragadásában. Az utca neve egy eltorzult fogalomból (sporenmachern) ered, jelezve, hogy egykoron a fegyverkészítők laktak. Idővel az italok kedvelőinek „székhelyévé” vált; a város korcsmaíának jelentős része található itt. A 10. számú házban 1564 óta működik Patika; a német lovagrend (22. számú ház) palotájának híres udvara is kötelező pontja a sétának. (Ennek udvarát a Mura folyó hordalékából válogatott kövezet borítja.) Az utca egyik házában (21. szám) keresztül közelíthető meg az Erdei Szent Pál lépcsőtemplom. Majd felnézve a következő palota homlokzatának tetejére; mintha egy török vetné magát ránk kivont karddal. Az 1566-ban – még a neves Windischgrätz családnak – épült palota (Saurau-Goess palota; Sporgasse 25.) hatalmas kapuzatát már az 1630-tól birtokos Saurau grófi család címere díszíti. De lássuk a különös helyen található szobor legendáját. Az 1532. esztendőben az ostromló török sereg fővezére, Ibrahim Pasa a palota udvarán ülve társaival éppen ebédelt, amikor a várból kilőtt egyik ágyugolyó éppen a tányérjába zuhant. A pasa dühösen kiáltott fel: „Ha nem lehet enyém ez a perzselő kályha (az erőd), akkor ne legyen enyém ez a hideg szoba (a város) sem!” Abbahagyta az ostromot és sietősen elvonult csapataival. Valójában a török sohasem ostromolta Grazot; portyázó csapatok fosztogatták a tartományt számtalan alkalommal; a homlokzaton elhelyezett török figura a palotát birtokló jelzése lehetett arra, hogy mentességük van az udvari tisztviselők beszállásolásának kötelezettsége alól.

(folytatjuk)

Csupy György

„Nincs e földön gazdagabb, szebb ország, Minden ember érzi, hogy szabad!” – 5.

Badi Lajos internált piskói parasztember „emlékirata” után most **Kósa Lajos** markóci – ma sellyei – lakos internálásának történetét adom közre 1951. április 30-án kelt levele alapján.

* * *

Megkaptuk az első fizetést is. Leírnám, de nem érdemes, hogy mekkora összegeket kaptunk. Egy kaszás a legnagyobb aratásban jó, ha napi 9-10 forintot keresett. A mezőgazdaságiak azóta is nagyon gyéren állnak. A kosztunk nem valami jó, de azért tűrhető volt. Ezekről a hetekről bővebben nem mesélek, a P. Feri bá' azt hiszem, vitt haza részleteket Ny.házáról.

Ahogy az idő haladt, úgy kezdtük muszájból megszokni az új életkörülményeinket. Cséplés után megkezdődött a vályogvetés. Gyors iramban haladt a munka, közben a szomszéd kulákok földjeit is „örököltük”. Az eddig 6-700 hold földünk így megszorodott 2000-re. Mennyire fáj a szívünk, mikor egy reggel fegyveres kísérettel beállítottunk hozzájuk, fejük fölött bontottuk a házakat. A tanyánkon vetett vályogból és az így nyert anyagból egymás után épültek a házak. A többi munka is lázas ütemben haladt. Eleinte furcsa volt, hogy

állandóan a hátunk mögött f.-rel állnak és az idevalósiakkal egy szót sem szabad beszélgetni.

Megépült a villany, és Apu itt nyert alkalmazást. Engem is hívtak traktorosnak, de egy öreg Lanz/Buldog volt az egész gépparkunk, és ahhoz nem volt kedvem.

A mezei munkák, mivel tengeri nem sok volt, hamar befejeződtek. Okt. utaján a népek elmentek az erdőre. A padlásunk is már kezdett hűvös lenni. Addig jártunk a vezetőség nyakára, míg a készen lévő házakba hurculkodhattunk. Nov. elején kaptunk egy „kulák” K 50/55 HSCS traktort, én is jelentkeztem, s így lett belőlem traktoros. Beköszöntött az ős, megjött az esős idő, és ezzel a nagy sár.

Lassan közeledett a szeretet ünnepe, a karácsony. Nehezen vártuk, kicsit reménykedtünk is, hátha számunkra is meghozza a Jézuska az ajándékot, a szabadságot. Életem első karácsonyát töltöttem távol kis falumtól, de olyan „élménnyel”, amelyet nem fogunk elfelejteni soha. Erről már meséltem, azt hiszem, emlékezetemben él még ma is.

Míg az óévnél tartunk, néhány részletet elfelejtettem elmondani. Okt. közepén egy éjjel „elhagyott” bennünket a Breuer bácsi, Pestre távozott. Nov. elején 6-an hagyták itt tanyánkat. Bede bá' és társai (a mi kis falunk utolsó betűjét elhagyva) szintén P.-re költöztek. Haltak is meg ketten (öreg bácsikák), a gólya is gyakran látogatott bennünket. Megnyílt a betegápolás és a Mancika ápolónő lett.

Megjött az újév. Szerencsénk, hogy a télen nem volt nagy hideg, mert nem tudom, mi lett volna velünk. A gazdaság látott el bennünket tüzelővel, 10 napra kaptunk 60 kg fát. Gondold el, mekkora fűtést csaptunk belőle. A sár „nyakig” érő volt, az eső nap-nap után esett. Az országútra nem lehetett kimenni gyalog, akkora volt a víz. A lovak a kőről a kocsit nem tudták lehozni, úgyhogy minden munkát, fuvart mi végeztünk az 55-össel. Január utóján jött a gyártól egy új G 30/35, úgyhogy már ketten tudtuk a nagy strapát elvégezni. Febr. 6-án átvettem aputól a villanyt, ő átment a műhelybe dolgozni.

Nehezen vártuk a tavaszt, a ruháink és lábbelink eléggé megsínylették a telet, a nagy sarat és a sok esőt. Bizony előfordult, hogy reggel nedvesen kellett felhúzni őket. Szárítani nem volt mód, sokan ráfeküdtek, és úgy-ahogy megszáradt. A hónapok teltek egymás után jöttek a 23-ák. Megjött a rég várt tavaszt is, és az emberek újból reménykedni kezdtek, hátha ez a tavasz hoz valamit számunkra. Márciusban visszajött az a 6 eltávozott is, a Breuer bá is végre életjelt adott magáról, jelezve, hogy talán júliusban vagy aug.-ban visszajön hozzánk.

Megkezdődött a kicsik hazaszállítása is, nap nap után jöttek Baranyából értük. Sajnos mi ezekkel nem beszélhettünk, a fokiak azt hiszem elmondták a látottakat. A gólyák is kelepelték néha. A teklai Perintfalviékhoz három is jött egyszerre, 2 fiút és 1 kislányt hozva a csőrükben. *Elmúlt a feltámadás ünnepe is, de a mi helyzetünk annyiban változott, hogy mindig súlyosabb helyzetbe kerültünk.*

Mert hétmérföldes csizma nincs...

Hungary Card

Kedvezmények utazásnál
szállodákban, éttermekben

a kártya ára 5520 Ft
egy hét alatt akár
14775 Ft-t spórolhat
és egy évben 52 hét van

www.hungarycard.hu

A Hungary Card megvásárolható:

valamennyi Tourinform irodában • nagyobb vasútállomások pénztárainál
Információ: Hceelinfo Kft., 1056 Budapest, Váci utca 78-80. • Tel.: 266-7741, 267-0896
www.hungarycard.hu

Jéki László

Porminták az űrből

4,6 milliárd kilométert tett meg csaknem 7 év alatt a Stardust (csillagpor) űrszonda, hogy végül egy milligramm port juttasson a Földre. Sok hűhó semmiért? Éppen ellenkezőleg, a küldetés az űrkutatás egyik nagy sikere, először kerül a kezünkbe, a laboratóriumok asztalára csillagközi por és egy üstökös pora.

A Stardust űrszondát 1999. február 7-én indította útjára a NASA amerikai űrügynökség. 2002. augusztustól decemberig gyűjtötte a csillagközi port, eközben 407 millió kilométerre távolodott el a Naptól. 2004. január 2-án került sor a küldetés legfontosabb részére: a szonda 300 kilométerre megközelítette a Wild-2 üstökösöt, anyagmintákat gyűjtött és felvételeket készített. Ezután hazaindult a szonda, a pormintákat tartalmazó kapszula ejtőernyővel ért sikeresen földet január 15-én. A szonda maga nem szállt le, további sorsáról még nem döntöttek a program irányítói.

Az üstökösök a Naprendszer legkezdetelegesebb, legöregebb testjei, anyagukban őrzik azt az ősi szoláris ködöt, amelyből valamikor a Naprendszer kialakult. Magjuk jégből, porból és más szilárd anyagokból áll, a jég nagyrészt vízjég, de található benne jéggé fagyott gázok, pl. ammónia, metán, cián, szénmonoxid. A Naprendszer belsejében járva az üstökösök anyagának egy része elpárolog, ebből keletkezik a látványos kóma, az üstökös csóvája. A bolygókba csapódott üstökösöknek szerepe volt az óceánok, a légkör kialakulásában, nagyobb üstökösök éghajlati változásokat is elindítottak, megváltoztatták a környezeti egyensúlyt. Az egész Naprendszerben az üstökösök a leggazdagabbak szerves molekulákban, ezért szerepük lehetett a földi élet kialakulásában is.

Az üstökösöket az ókori ember is figyelemmel kísérte, bajt hozó égi jelnek tekintette. A modern tudomány is sokáig csak távcsövekkel, messziről követhette az üstökösöket. 1986-ban a Halley-üstökös volt az első, amelynek a közelébe űrszondákat küldtek, és néhány száz kilométer közelségből vették szemügyre. A Halley-üstökösöt vizsgáló VEGA űrszondákhoz egyéb műszerek mellett a KFKI Részecske- és Magfizikai Kutatóintézetben készült az a televíziós rendszer is, amellyel a történelemben először közelképeket kaptunk egy üstökösről és ez volt az első eset az űrkutatás történe-

tében, amikor valósídejú képfeldolgozás alapján történt az autonóm vezérlés, a televíziós kamera önállóan, földi utasítás nélkül kereste meg és követte nyomon folyamatosan az üstökös magját.

A Wild-2 üstökös magját kb. 300 kilométerre közelítette meg a szintén saját televíziós rendszere által vezérelt Stardust szonda, viszonylag lassan, 6,1 km/mp sebességgel haladt el mellette. Az üstökös napsütötte oldala mellett repült el, hogy több elpárolgott anyagot gyűjthessen. Az űrbeli randevúknál lassúnak számító sebesség is olyan nagy, hogy a befogott részecske becsapódási sebessége majdnem tízszer akkora, mint egy puska golyóé, ezért olyan megoldást kellett találni, hogy a nagy erejű becsapódásnál ne változzon meg a porszemecske alakja, összetétele, ne párologjon el. A megoldás az aerogél csapda, az aerogél porózus, szivacsos szerkezetű anyag, térfogatának 98,9 %-a üres tér. Az aerogél szilícium alapú, alumíniumot és szenet is tartalmazó anyag, a szintén szilícium alapú üveg ezerszer sűrűbb nála.

A Stardust fedélzetén 1000 cm² porgyűjtő felületet alakítottak ki az üstökös-por befogására és egy másik ugyanekkora felületet a csillagpor számára. A nagy sebességgel becsapódó részecske a saját méreténél kb. 200-szor hosszabb kúp alakú nyomot hagy, míg lelassul, majd megáll. Az aerogél csaknem teljesen átlátszó (kék füstnek, szilárd füstnek is nevezik), a laboratóriumban majd a nyomcsíkok alapján keresik meg a foglyul ejtett részecskéket. Az aerogél kiváló szigetelő anyag, negyvenszer hatékonyabb, mint az üvegszál szigetelés. Ezért alkalmazták a Marson a Jövevény nevű robot műszereit a zord marsi időjárástól védő szigetelésben. Az aerogéllal kísérleteznek az űrrepülőgépet borító, védő újfajta csempék fejlesztésénél is. Az aerogéllal feltölthetők a csempén belüli parányi repedések, az aerogél nanométer nagyságrendű parányi gyöngyökként tölti ki az üres teret, ettől lényegesen javulnak a csempe hőszigetelő tulajdonságai. Az új anyag mindenütt bevethető, ahol jó hőszigetelésre van szükség, így hűtőgépekben, kályhákban is.

A Wild-2 üstökös újonc a Naprendszerben, ezért különösen érdekes a kutatók számára. 1974-ben úgy repült el a Jupiter mellett, hogy az óriásbolygó gravitációs tere megváltoztatta a pályáját, az üstökös

a Naphoz közelebb vezető pályára tért át. Amíg a Stardusttal találkozott 2004-ben, mindössze ötször járt Nap-közelben, tehát kevés anyag párolgott el a magjából, nagyon közel áll az eredeti, ősi összetételéhez. (A Halley-üstökös már több mint százszor járt Nap-közelben, mintegy 1000 napközelség után pedig már nem is marad elpárologni képes anyag az üstökösök magjában.)

A csillagközi térből állandóan jön anyag a Naprendszerbe, ezt először 1993-ban mutatta ki az Ulysses űrszonda pordektora, később a Galileo szonda adatai is megerősítették a felfedezést. A szonda a Sagittarius csillagkép irányából érkező, az egész Naprendszeren átáramló, kb. 30 km/s sebességgel mozgó porból gyűjtött anyagot. Ebből a csillagközi porból kb. 100 darab, egyenként 0,1–1 mikrométer átmérőjű részecskére számítanak a kutatók. Eddig csak spektroszkópiai mérésekből következtethettünk a csillagközi anyagban előforduló szerves molekulákra, most megnyílik a közvetlen vizsgálatok lehetősége.

A pormintákat tartalmazó aerogélről 1,5 millió nagyfelbontású felvételt készített a NASA. A felvételeket az interneten közzéteszik, az elemzés felgyorsítására önkénteseknek is lehetővé teszik, hogy saját számítógépükkel bekapcsolódjanak a felvételek elemzésébe.

Az üstökösök kutatás következő nagy eseményére még néhány évet várni kell. A Rosetta, az Európai Űrügynökség (ESA) üstökösök kutató szondája 2004-ben kezdte meg hosszú útját, hogy 2014-ben találkozzon a Csurjumov-Geraszimenko üstökösrel. Az üstökös közelébe érve a szonda két részre válik szét, egyik egysége az üstökös körül kering, a másik, Philae névre keresztelt része pedig leereszkedik az üstökös felszínére. Az 1969-ben felfedezett Csurjumov-Geraszimenko üstökös magjának átmérője mintegy 4 kilométer, Nap körüli keringési ideje 6,6 év. A Rosetta szonda 2015. decemberig repül vele együtt és műszereivel folyamatosan nyomon követi azokat a változásokat, amelyek az egyre erősebb napsugárzás hatására következnek be.

A szondát 14 európai ország és az USA fél száz kutatóintézete, cége építette. A Rosetta programjának megtervezésében, a műszerek építésében magyar intézetek, vállalatok is jelentős részt vállaltak, ezt korábban már részletesen bemutattuk.

Kocsis Tibor

Hatvanhat év Isten tenyerén

Szerencsés életem volt.

Megóvott jó anyám imája:

a háborút túléltem

szomorú-szegény hadiárva.

Isten a tenyerén hord.

Évekig kórházakat jártam –

a haldoklók között

beteg kamasz halálra váltan.

Isten a tenyerén hord.

Otthonom padlása lángokban:

rémülten rohantam

karomon féléves lányommal.

Isten a tenyerén hord.

Elkerült földrengés, szélvihar,

el a rablógyilkos...

Úgy érzem, nem lehet semmi baj,

míg Isten a tenyerén hord.

Szerencsém az életem volt.

* * *

Ne szorongj, légy nyugodt, Barátom!

ISTEN

sem ment meg a biztos haláltól.

Hegedüs Sándor

Felszámolás

Hegedüs Sándor

Névnapiját köszönteni jött a kedves rokon azon a délután, amikor aranyszállal szőtt lepelbe öltözött fiatal lányka lépett a szoba ablakából a falak mozivásznára: a Tavasz.

A rekamié fedelét, mint ó-sírnak követ nyitották fel, ahol a fonalak gyökérrengetegéből válogattak. Értelmét vesztett, sok éve eltemetett vászonálmok halmából, értő kezekbe adta a piros-kék-rózsa s ki tudja mennyi és miféle száltincsek összevisszaságát. És sorban jött keret, vászon, megkezdett és már soha véget nem érő hímzett mintafolyondár.

Ő csak állt és nézte a válogató kéz és szem ítéletét: ezt kérem, ezt nem. Hallgatott. Búcsúzott. Az anyagtól, tegnapi önmagától, görnyedten lámpafénybe burkolt árnyától, a sejtelmes virágok illat nélküli vászon-kertjétől.

A halom tetején a halvány sárga vászonra rakott gránátalmásor még körbeért. Egyszer. És várta a folytatást, véget nem érő körbefutását. Hány éve már? Tán öt, tán tíz.

Eltűnt a kupacba rakott színek tömegében. Ez is. Elnyelte a szatyor mélye.

Amikor lecsapták a fedlapot, és kiürült az a fura sírbolt, megszólalt. Fanyar mosolyal kimondta, talán csak ő hallotta:

– Azért azt a sárgát, a vég nélküli körbefutót, fejezd be egyszer... helyettem.

– ?

– ... és tedd az urnámra takarónak.

Rónai Béla

Magyarul – magyarán

Keresztrejtvények

Rónai Béla

Sokan meggyőződéssel vallják, hogy a szabad idő hasznos eltöltésének igen szórakoztató és műveltségünket gyarapító módja a keresztrejtvényfejtés. Főleg azok számára, akik egészségi állapotuk vagy utazásra, hosszabb-rövidebb várakozásra kényszerítő életmódjuk miatt az ún. aktív pihenés számos más lehetőségét nem vehetik igénybe. Hívei, közöttük barátaim és ismerőseim oly meggyőzően ecsetelték ezt az „agytornát”, hogy magam is kedvelője lettem. Felsorolni is nehéz lenne, hogy az átlagosan 90-100 keresendő adat a kultúra és a civilizáció mely területein található. A különféle humán- és reálműveltségek, a művészetek (zene-, képző-, film-, színházművészet), a sport részterületeit is érintve azt a hatást méltatom, amelyet a nagyvilágban való tájékozódásunkra, eligazodásunkra gyakorol. A Magyarul – magyarán sorozatban elsősorban az anyanyelvi műveltség fejlesztése kerül első helyre. E nagy területből is magasan kiemelkedik

a nyelvi műveltség egyik meghatározó területe: a rokonértelműség, a szinonimika. Mondanivalónk árnyalt kifejezése annál sikeresebb, mennél több szó áll rendelkezésünkre egy-egy fogalom megjelölésére. (Riasztó adat a 250-300 szóval „beszélők” számának növekedése! = funkcionális analfabétizmus.)

Statisztikát nem készítettem ugyan, de megfigyelésem szerint a megfejtendő feladatok kétharmad része ebbe a témakörbe tartozik. Pl. komor, rideg = ZORD, gomolyog = KAVAROG, kíván = ÁHÍT, gyáva = NYÚLSZÍVŰ, kocsiülés = BAK, tanult, eszes = OKOS. Gyakran a magyarártás eszköze: tréner = EDZŐ, fabula = MESE, liga = SZÖVETSÉG, emóció = ÉRZELEM. Elavult szavak föllevenítése: kaszab, székálló = MÉSZÁROS. Ritkán bár, de előfordul, hogy a jelentés nem egészen pontos: ugar = PARLAG. Nem mindenki tudja, hogy más az ugar (bevetetlen szántóföld) és más a parlag (nem művelt szántóföld). Vagy a csuk megoldása a

ZÁR. A szóval fogalmat jelölünk. Ennek pontosnak kell lennie. Ilyen példa: csíkos bundájú nagy macska = TIGRIS, prêmes fejfedő = KUCSMA, szótagok összezsémpése = RÍM. Néha túlságosan tág a meghatározás: izletes gyümölcs = KÖRTE(?), konyhakerti növény = SALÁTA(?).

A rejtvény leggondosabb összeállításával se kerülhető el, hogy helyesírási, ún. ékezethibák se forduljanak elő az adatok keresztjeződésében. A vízszintes DÚS szóban a függőleges BÁBU rövid u-ja ütközik a hosszú ú-val. Ugyanez a helyzet az ÁRU és a LÚD esetében. Az ilyen adatok azonban csak a kezdő helyesírókat zavarják meg átmenetileg.

Befejezésül megemlítem, hogy a nem szakember számára fogósabb feladatok is akadnak. Ilyen: fővárosa Tegucigalpa = HONDURAS, Berlin nevezetessége = VILÁGÓRA.

A megfejtés eredményessége alapján kinek-kinek az IQ-jára is lehet következtetni, azaz az intelligenciakvóciensére.

Lenkey István

Formák és színek összhangja

Kedves János kiállítása a Gyöngyszem Galériában

Egy-egy kiállítás megnyitása több szempontból is kivételes alkalom. Először azért, mert a kiállított műveket látva bepillantunk egy alkotói világba. Másodsor: mert ha már ismertük a kiállító munkásságát, újabb munkáinak látványa bővítheti és elmélyítheti ezt az ismeretet. Minden kiállítás megméretés és számadás. És ez a harmadik ok, ami fontossá teszi az ilyen alkalmakat. A kiállító művész a tárlatlátogató közönséggel méregeti meg önmagát és azt a munkát, amit nem a szemünk előtt végez, de nekünk, a közönségnek szán, s így ad számot arról a

tevékenységről, melyet tehetsége, szakmai felkészültsége, az idő adta lehetőségek és számos más tényező hatására végez.

A mai kiállítás megnyitójára invitáló meghívóból megtudhatjuk, hogy e mérnök-tanár alkotó huszonkét éves korában kezdett rendszeresen foglalkozni képzőművészettel Budapesten, a Népszínház utcai szabadiskolában, majd Mohácson Kolbe Mihály tanítványa lett. Emlékezetes és tanulságos alkotótáborok és kiállítások

résztvevője volt Fonyódon, Kőszegen, két alkalommal Bárban, majd háromszor Németországban: Köthenben, és az idei évben már negyedszer Mohács testvérvárosában, a lengyelországi Siemianowicében. Eleinte több országos amatőr kiállításon szerepelhettek munkái: Budapesten, Debrecenben, Tatán, majd megyei és városi tárlatokon. Külföldön Franciaországban: Wattlelosban és Horvátországban: Pélmónostoron és Batinán vett részt közös tárlaton mohácsi alkotótársaival. Egyéni kiállítással Mohá-

csón, Sombereken, Lánycsónon, Kölkeden, Pécsen és Pélmónostoron mutatkozott be. A Mohácsi Szalon rendezvényein – egy alkalom kivételével – díjazott lett.

E gazdag életműből itt most csak egy válogatást nézhetünk meg, de ezek a művek jól reprezentálják Kedves János alkotói világát. Láthatjuk, hogy munkásságát a környezetére való rácsodálkozás jellemzi. Csaknem valamennyi festményén élményből építkezik. A legritkábban másolja a valóságot, az inkább csak jelzésszerűen van jelen művein. Az élményt – a Mohácson élő alkotónak – elsősorban a helyi témák adják, és csak másodsorban utazási élményei. Jegyzetfüzetével járja a város utcáit, tereit, a Duna-partot. A folyó, a város évszakok szerint változó arcában meglátja a helyi motívumokat, a színek sokaságát, mozgalmasságát, és ezt örökíti meg. Ezek a

pillanatképek adják az alapját mindazoknak a műveknek, melyeket a műterem csendjében újraéledt hangulatokból, kiérlelt gondolataival gazdagítva, gondos kidolgozással – esetenként több változatban is – elkészít, városképek, tájképek sorát tárva elének.

Ezek a festményeken egyféle Kedves János-i belső látvány rögzül, s e látvány izgató és izgalmas lehet, lesz mindazoknak, akik ismerik, felismerik Mohács, Pécs, Velence egy-egy részletét, de azoknak is, akik nem személyes ismerősei a képeken megjelent részleteknek. E művek egy olyan alkotó habitusát tükrözik, aki szereti a várost, az épületeket, a tájat, a természetet. Ennek a szeretetnek a formák és a színek összhangjában életre kelő képi világ a bizonyítéka.

Lenyűgöző, hogy olaj-technikával pasztell finomságú, csaknem akvarell-hatású képeket fest, melyek még a számunkra néha észrevétlen, közömbös környezetet is megelevenítik. Igen szépek vízfelületei és az ég színárnyalatainak megoldásai.

A szerb templom ikonostázát, a temető csendjét, a városrészleteket megörökítő impresszionista hatású képek mellett kiemelt figyelmet érdemelnek a nonfiguratív

művek. Ezeken úgy teremt új képi világot a gépészmérnök festő, hogy – megtartva a visszafogottan alkalmazott színeket – a konstruktív elemekre helyezi a hangsúlyt.

A tengerparti és Duna-parti hajók, csónakok ábrázolásának sajátos formavilága átmenet a konstruktív képekéhez, ugyanakkor felidézi a vízi világ hangulatát is.

Kívánom, hogy ebben a sokszínű, gazdag kiállítási anyagban ki-kitalálja meg azokat a műveket, melyeknek látványa kivételes alkalommá teszi számára ezt a mai megnyitót.

Elhangzott Kedves János kiállításának megnyitóján, 2006. február 3-án a pécsi Gyöngyszem Galériában

Dr. Vargha Dezső

Dr. Vargha Dezső

Előzmények

Pécsett, a József utcai Rácz Aladár Közösségi Házban székelő, dr. Kosztics István vezette, 1989 óta működő Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület az Emberháza Alapítvánnyal, az Erdős Kamill Cigánymúzeummal együtt a közelmúltban jelentette meg a *Cigánysors* című kiadványa első kötetét *A cigányság történeti múltja és jelene* alcímmel. A Baranya Megyei Levéltár, a Baranya Megyei Múzeumok Igazgatósága, Győr Megyei Jogú Város Levéltára, a Magyar Országos Levéltár, a győri Palatia Nyomda és Kiadó, Pécs Megyei Jogú Város Cigány Önkormányzata, Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára, a győri Xantus János Múzeum támogatta a megjelenést. A kötet az egyesület székházában 2003 és 2005 között megtartott konferenciák válogatott előadásai kibővített változatát tartalmazza. Az alcímben megfogalmazott törekvést régóta magukénak vallják a rendezők, ezért az ország különböző részében alkotó szakembereket kértek föl a konferenciák előadóinak Márfi Attila pécsi főlevéltáros szakmai vezetésével.

A kötet szerzőiről

A konferenciákon a pécsi szerzőkön kívül fővárosi, győri, illetve soproni, miskolci és székesfehérvári szakemberek szerepeltek. Budapestről Katona Csaba és dr. Majtényi György, a Magyar Országos Levéltár levéltárosa, illetve főosztályvezetője, Győrből Bana József városi levéltárigazgató és Perger Gyula múzeumigazgató, Sopronból Dominkovics Péter főlevéltáros, a Miskolcra dr. Tóth Péter egyetemi docens, Székesfehérvárról Csurgai Horváth József városi levéltárigazgató adott elő a konferenciákon, és lett az összefoglaló munka szerzője. Pécsről a már említettekén kívül Békési András romológus, Frankovics György egyetemi oktató, dr. Füzes Miklós főlevéltáros egészítette ki a szerzői gárdát. A felelős szerkesztő Márfi Attila, a társszerkesztő dr. Kosztics István, a tördelő szerkesztő Katona Csaba lett. Mivel három év konferenciáinak anyagából válogatott a kiadvány, egy szerzőnek két, sőt három tanulmánya is helyet kapott az összeállításban. Az első, nagyobb szerkezeti

egység a köz-, a második, kisebb a kultúrtörténet köréből szóló tanulmányokat fogja egybe.

A tanulmányokról

A két szerkesztő bevezető gondolatait követően az első tanulmány a cigányság középkori megjelenését taglalja hazánkban sok új ténnyel, dokumentummal (dr. Tóth Péter). Több tanulmány szól a XVIII. századi, XIX. század eleji történésekről, de szerepel olyan is, amely témáját egészen a második világháború végéig viszi végig.

Székesfehérvár kisebbségi helyzetének történeti áttekintése következik másodikként a török hódoltság megszűnésétől 1944-ig (Csurgai Horváth József). Szerepel leírás a győri cigányság 1746-os megrendszabályozási kísérletéről (Bana József), Mária Terézia cigánypolitikájáról (dr. Tóth Péter), az Országos Levéltár honlapján lévő, 1775-1785 közötti Departamentum Zingarorum működésének forrásairól (Katona Csaba), a Sopron vármegyei cigányösszeírásokról az 1770-es évekből (Dominkovics Péter), egy 1811. évből való győri büntető per néprajzi vonatkozásairól, amelyet kóbor cigányok ellen folytattak le (Perger Gyula).

A XIX. század végi, XX. század eleji évtizedekről két tanulmány jelent meg, mindkettőnek Bana József a szerzője. Az elsőben a cigányellenes szabályrendeleteket elemzi ebben a korszakban, a másodikban pedig a roma holocaust jogi hátteréhez szolgál adalékokkal.

Az 1945 utáni évek, illetve az 1950-től 1990-ig terjedő tanácskorszak történéseit négy tanulmány tükrözi. Az állami segítség vagy az erőszakos asszimiláció dilemmáit tárgyalja az első tanulmány, miközben képet ad az 1945 utáni roma történelem forrásairól és azok értelmezéséről (dr. Majtényi György). A baranyai cigányügy helyzetét elemzi a második 1957-től 1990-ig Baranyában (dr. Füzes Miklós). A pécsi cigánykolóniákat veszi számba a harmadik, a baranyai cigány-

Teknővájó cigány és családja egy Mecsek-környéki cigánykolónián a 20. század elején

telepek összegzéséről, fölszámolásáról értekeznek a negyedik (mindkettő Márfi Attila tollából).

A második rész indítása a XIX. századi balatonfüredi fürdőidények cigányzenészei működéséről ad érzékletes leírást (Katona Csaba). A következő két néprajzi tanulmány tárgya a másság-idegenség fogalma és értelmezése a déli szláv népek hitvilágában, különös tekintettel a romákra, illetőleg a születést követő profilaxia kérdése a roma és más európai népek hagyományában (Frankovics György). Az utolsó írás a cigányok nyelvi emancipációjáról szól az identitás és az anyanyelv vonatkozásában, és ez már a maig vezet el bennünket (Békési András).

Lezárásként dr. Kosztics István a házban működő, a neves roma kutatóról elnevezett Erdős Kamill Cigány Múzeumról, illetve Márfi Attila kuratóriumi elnök az itt működtetett Emberháza Alapítványról ír.

A hézagpótló művet értékes fotótár zárja, amely sok vonatkozásban egyedi, a nagyközönség által kevésbé ismert dokumentumokat, szociófotókat tartalmaz.

A szerkesztők is, mi is a kutatókon, tanárokon, romológus hallgatón kívül ajánljuk mindazoknak, akik meg akarják ismerni e hosszú ideje velünk, a magyarság részeként élő népcsoportot, mert csak ez nyújthat elég ismeretanyagot az együttélés ma sem könnyű hétköznapjaihoz. A köz- és kultúrtörténetet egyaránt gazdagító könyv folytatását tervezik, amikor az I. szám után, reményeik szerint a következő konferenciák anyaga is napvilágot lát majd.

Bányai Tamás

Ami lemaradt a címlapokról

Barátaimtól többször hallottam – s remélem mindez nem vet rájuk rossz fényt –, hogy nemigen néznek az újságok címlapjaira, mert nap nap után, majdnem szóról szóra ugyanazt olvashatják. Háború itt, háború ott, ennyi meg annyi halott; egyik politikuszidja a másikat, vagy, ha nem, akkor meg gondolatlanul ígéretet fűt és fát; terroristák ezt meg ezt követték el. Szomorú, de kezd unalmassá válni.

Ha meg egy bulvárlapot veszünk a kezünkbe, amelynek címlapjáról az éppen népszerű sztárok mosolyognak ránk, akkor csak arról olvashatunk, ki kivel és mikor, kit csaltak meg és hogyan, mi történik a kulisszák mögött, s e hely legtöbb esetben a hálósobát jelenti. Lassan már ez is unalmas.

Nem tudom, ki mennyire figyelmesen olvassa az újságokat – ha egyáltalán a kezébe veszi –, de én rábukkantam egy-két hírre, ami kellőképpen színesíti az újságok pallettáját, csak hogy ezeket nem a címlapon kell keresni, el vannak dugva a hirdetések között, ráadásul elég apró betűkkel vannak szedve, könnyen elkerülnek az ember figyelmét.

Remélve, hogy nem untatom a kedves olvasót, átadnék egy csokorra valót ezekből az eldugott, ám mégis említésre méltó újságcikkekből.

Egy osztrák klinika, amelyet a termékenység előmozdítása céljából hoztak létre, nemrég nagy bajba került. Kifogytak ugyanis a spermából, aminél nagyobb katasztrófa egy ilyen jellegű klinikát már nem is érhet. Arról nem szól a fáma, kinek az agyából pattant ki, de – mint hasonló nagy bajban többnyire – most is támadt valakinek egy mentő ötlete. A thalheimi klinika az ötlet alapján a katonasághoz fordult segítségért. Ramona Schausberger, a klinika asszisztensnője az esetet követően ekképp nyilatkozott: „Egyszerűen hihetetlen volt a katonák reagálása felhívásunkra, mert azt követően tucatszámra jelentkeztek segítséget nyújtani. Azt hiszem, átütő sikert értünk el.”

Ez kétségbevonhatatlan, hiszen megtelt a spermabank.

Egy berlini munkaközvetítő iroda közelében található a Schulz és Társa néven bejegyzett bordélyház. Ez a jeles intézmény egy kissé szokatlan módon próbálta egyeztetni a kellemeset – ez esetben talán nem is a hasznossal, de a jótéteménnyel. Kiraktak ugyanis az ablakba egy táblát, melynek szövege munkanélkülieknek ajánlott fel

– jelentős kedvezményt. Aki éppen állás nélkül van, az 20 euróért veheti igénybe a lányok szolgáltatásait. A bordélyház egyik, Gina nevű alkalmazottja a következőket mondotta az újságíróknak: „Alapjában véve ugyanazt a szolgáltatást nyújtjuk, amit bárki másnak, csupán a hosszú csevegések maradnak le. Ennyi pénzért nem engedhetjük meg, hogy az időt fecséreljük.”

Hja kérem! Az idő pénz. S bár a munkanélkülieknek bőven van idejük, pénztárcájuk, sajna, lapos. Azért még így is kapnak valamit.

A negyvenhét éves Colin Yeates négy évig tartó előkészület után nem akármilyen vállalkozásra szánta el magát. Terve az volt, hogy a Falkland-szigetektől indulva körülbelül tíz és fél hónap alatt körbevezi a Déli Sarkot, majd 18 500 kilométeres evezés után ugyanoda tér vissza. Hozzá is fogott vállalkozása végrehajtásához, ám alig evezett nyolcvan kilométert, amikor egy tengeri áramlat sziklához csapta csónakját. Az ötvenháromezer dolláros csónak – mondunk sem kell – röpítóra tört. Yeates úrnak egyetlen dolgot mindamellert sikerült megvalósítania nagyratörő tervéből: a Falkland-szigetekre tért vissza.

De ne maradjanak ki a politikusok sem. Jack Abramoff washingtoni lobbista a bíróság előtt tett beismerése szerint számtalan politikust és hivatalnokot vesztegetett meg az elmúlt években. Amikor e beismerés nyilvánosságra került, az amerikai kongresszus hatvanöt tagja tizennégyezer dollárt ajánlott fel jótékony célokra. Ennyi volt az az összeg, amennyivel Abramoff hozzájárult választási kampányukhoz. A jótékony célra felajánlott összeget Bush elnök még hatezer dollárral megtoldotta, a fent említett okokból kifolyólag. A The New Yorker szerint, ha ez a példa ragadós, az idei évben 21 millió dollárt is kaphatnak az amerikai jótékonyági szervezetek. Nem tudom, mennyi jutna a magyar intézményeknek, ha itthon is követnék ezt a példát?

Végezetül hadd csináljak ingyen reklámmot egy japán cégnek – megérdemli. A fürdőszoba-berendezéseket gyártó, Toto nevű japán vállalat Neorest márkanév alatt, ötezer dolláros áron automata vécét hozott forgalomba – egyelőre még csak Amerikában. Ez a távirányítóval felszerelt wc-kagyló csodákra képes. Teteje és fűthető ülőkéje automatikusan felnyílik és záródik, ha férfiember áll eléje megemelkedik a kívánt magasságra. Van beleszerelve egy mini bidé, hőszűrő-száritó, és természetesen auto-

matikusan maga húzza le a vizet, s magától öblít. A cég egyik képviselője elismerte, hogy egyelőre még nem nagy a kereslet az új termék iránt, de bízik a jövőben. Mint ahogy mi is hisszük, hamarosan minden lakás ilyen vécével lesz felszerelve.

S ha már itt tartunk, megemlíteném még, hogy egy nemrég végzett felmérés szerint, hála a drótmentes kapcsolatteremtés lehetőségének, egyre több amerikai használja komputerét a vécén. Most már csak az a kérdés: mire?

Barátunk és szerzőtársunk kötete – Fortuna tenyerén címmel – nemrégiben jelent meg az Alterra Kiadó gondozásában. Az Írók Boltja honlapján Batári Gábor ajánlja a következő szavakkal az olvasók figyelmébe: „A Floridában élő szerző könyve, amit kezében tart az olvasó, prózai alkotás, realista novellák gyűjteménye. A realista jelző semmiképpen nem azt jelenti, hogy az író által papírra vetett dolgok megtörténtek, hanem azt, hogy a logika, a bizarr helyzetek és a véletlen különös összejátszása esetén megtörténhetnek. Bányai Tamás nyitott szemmel jár, a legapróbb rezdülésekre, különösen az élet meghökkenítő helyzeteire is fogékonyan, emberszerető lélekkel, az emigráns lét utáni kitüntetett odafigyeléssel, meglátva és láttatva a jelenség mögötti lényegét...”

A kötet a pesti Írók Boltján kívül az Alterra Kiadótól is megrendelhető.

Juhani Nagy János

Határesetek – 1.

A szovjet időkbeli vicc szerint, amikor Lengyelország háború utáni (1943 végén Teheránban, 1945 januárjában Jaltában és 1945 nyarán Potsdamban egyaránt sokat vitatott) határait kijelölték, annak nyomvonalára épp kettészelt egy lengyel tanyát. A bizottság tagjai, úgy gondolván, pár méter ide vagy oda egyik államnak sem számít, megkérdezték a polák parasztot, hova szeretne ezentúl tartozni: Lengyelországhoz vagy Oroszországhoz? Lengyelországhoz – hangzott a felelet. „Rendben – bölintottak a bizottság tagjai –, de árulja el, miért döntött így?” Mire a lakos válasza: „Hát ki a fene bírná ki azokat a kemény szibériai teleket?”

A viccbe az a vicc, hogy – nem az. Az egy fővárost ketté és két világrészt elválasztó berlini fal a Holdról is látszott. A II. világháború után a nagyhatalmak cinikus, és minden józan észt nélkülöző döntésének következtében úgy húzták meg Csehszlovákia és a Szovjetunió államhatárát, hogy az kettészelt egy falut. A kijelölt vonal előbb a temetőn haladt át, más-más országra bízva az egymás mellé elhantolt sógor és koma földi maradványait. Pár nap múlva, talán abból a megfontolásból, hogy legalább az elhunytakat hagyják nyugodni, határmódosítást hajtottak végre, akkor már „csak” szülőt és gyermeket, iskolát és templomot, házat és az árnyékszékét, ólat és keretet választva el szögesdróttal, vascölöpökkel, palánkkal. Azóta ez Európa egyik leghatárabb határa: ha a szelmenci polgárnak három portával arrább – a határsorompótól ötven méterre – lakó hozzátartozója, földije jobblétre szenderül, emez egy napot utazva, útlevelel juthat el falubelijének temetésére.

Az ukrán–szlovák–magyar határháromszögben fekvő színmagyar település főutcáját több mint fél évszázada vágja ketté a 342-es számú határvonal. A szlovákiai Nagyszelmencet (Velke Slemence) 538 magyar és 81 cigány

lakja, az ukrainai Kisszelmenc (Mali Selmeneci) 221 lakójából 8 az ukrán.

Amikor a Szovjetunió elkövetelte Csehszlovákiától a Kárpátalját, katonák érkeztek a hétszáz éves faluba, fegyverrel és traktorral. Egyik napról a másikra felszántották a senki földjét, és drótkerítést húztak ki. 1945-ben azt, akinek odaát volt a földje, még átengedték aratni, de ősszel már nem szánthatott.

„A kettézárt falu” (Zelei Miklós ezzel a címmel írt róla dokumentumregényt) korántsem párját ritkító határeset. Tudnának ilyenekről regélni Karéliában, Elzász-Lotharingiában, a Krim-félszigeten, Cipruson és Baszkföldön éppúgy, mint itthon, a Vas megye délnyugati sarkában, az osztrák–szlovén–magyar határ vidékén élő vendvidékiek vagy az Ipoly, a Mura mentén lakók. Murarátkai borász ismerősöm préházától százötven, kétszáz méterre az ország délnyugati határa. Télen, amikor az ártéri fák lombkoronája nem függönyözi el a kilátást, átlátni a szomszédokhoz. A horvátországi Dékányfalva (Dekanovec) és Gyuricsány (Gorican) egyaránt jól kivehető. Bácsszőlősnél egy struccfarmot vág ketté a határvonal; az újvidéki tenyésztő még soha nem járt Magyarországon, csak a struccának a feje...

Az egyetlen szabolicszatzmári község, amely Kárpátaljához került, a magyarországi Botpaláddal és Kispaláddal határos Nagypalád (Velikaja Palagy). Kárpátalja e legdélebbi, kétezer lelkes falvában, ha elbitangol egy jószág, a gazdája kétségbeesetten tanakodhat, hol keresse: Ukrajnában, Magyarországon vagy Romániában? A hármasszög határ ottani hajlatában hajlaltájt három ország kakasának kukorékolását hallgatják az emberek.

Európára nem csupán a közös kultúra és történelem, hanem a számos országhatár is jellemző. Az elmúlt három évszázad során felállított országhatárok régiókat és etnikai

csoportokat szeltek ketté. A nyelvi-etnikai választóvonalak és a politikai határok nem mindenütt esnek egybe. A trianoni határral plébániákat szakítottak ketté (pl. a Hetésben). Tiszafüred-egyházát (Belaja Cerkov) országghatár szeli ketté, egyik fele kárpátaljai, a másik romániai. Az Isztria-félszigetet a szlovén–horvát határ osztja ketté – olykor úgy, hogy a családi ház az egyik oldalra esik, a földbirtok a másikra. A történelem produkált már német–német és albán–albán határt, sőt, Ázsiában a második világháború után kettévált Korea északi és déli részét elválasztó vonal a mai napig a világ legáthatolhatatlanabb határa. Ezzel szemben öreg kontinensünk egyik legrégibb határa, a portugál–spanyol helyenként szinte észrevétlenül szelhető át.

Mulatságos esetek mindig akadnak két ország határvonalán. Egy szlovákiai pásztor – mint évtizedek óta minden nap – kihajította juhnyáját az államhatár közeli legelőre. A vénasszonyok nyara délutánra annyira „kiszárította”, hogy elhatározta, beugrik a legközelebbi falu kocsmájába egy korsó sörre. Az 57 éves férfi, nyáját hátrahagyva, komótosan el is ballagott Hidvégardóra. Sörét még megihatta a tornai lakos, de fizetni két okból sem tudott. Egyrészt szlovák koronáját idegenkedve méregette a magyar forinthez szokott kocsmáros, másrészt addigra megérkeztek az időközben értesített tornanádaskai határőrök, akik tudomására hozták emberünknek, hogy nagy szomjában átkóborolt az országhatáron...

Arról, hogy a keleti végeken sorkatonai szolgálatot teljesítő határőr koromban hova jártunk át Nagyzomlinból vagy Körösszegapátiból Fecske cigarettát román cujkára cserélni, a szolgálati titok elvülési idejét nem ismervén, inkább hallgatok.

(folytatjuk)

Jó Ember Díj – egy jó ember emlékére

Káplár László MTI-s újságíró emlékére létrejött a Káplár László Emlékére Kulturális Alapítvány. Az alapítvány célja: irodalmi és kulturális értékek megőrzése, védelme, a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, ápolása, a magyarországi kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység, tehetséggondozás, a család támogatása. Az alapítvány a névadó személye előtt tisztelegve létrehozta a Jó Ember Díjat – melyet évente egyszer ad ki a kuratórium döntése alapján. A díjátadás időpontja minden évben április végén lesz, a Zengőn nyíló bánáti bazsarózsa virágzásának idején. A kuratórium elnöke Dankházi Lajos (Budapest), tagjai: Králik Ivánné (Pécs), Kurucz Gyula (Pécs), L. Csépanyi Katalin (Pécs), Tárkányi Béla (Debrecen). Aki egyetért az alapítványi célokkal és támogatni kívánja működését, az az

50800104-11096568

számú bankszámlaszámra utalhatja át azt a pénzeszeget, amellyel hozzájárul az alapítványhoz. Az alapítvány székhelye: Kozármisleny, Mikszáth K. u. 24. 7761 – Adószám: 18326859-1-02 – Baranya Megyei Bíróság nyilvántartási száma: 1532 – A Baranya Megyei Bíróság Pk.60.159/2005/6. számú határozatával a közhasznú fokozatot bejegyezte.

Motesiky Árpád

Régi októberi szüretetek – 4.

Ám, sem Presinszky Lajos, de más források sem szólnak – jómagam sem írtam még róla – a szőlőpásztorok felszereléséről, önvédelmi eszközeikről, egyéb felszerelésükről, amelyet bevethettek a szőlőtolvajok, bortolvajok és más csavargókkal szemben. Onnan kezdeném, hogy a hegybíró, a hegymester csapata nem volt fegyveres testület. Csak az első világháború után az uraság megbízásából a peregmester kapott fegyvert, sörétes vadászpuskát. Társainak, a gyalogcsőszőknek a fegyvere a fokos vagy a bunkósbot volt. Minden csőznek a vállán átalvető, bőrtáska, avagy vászontarisznnya lógott. Abban tartotta elemózsiáját, a szalonázókését, vagy bicsakját. Egyébként a táskák a lehullott dió – már a dióverés után – begyűjtésére, felszedésére is szolgált.

Node, a tarisznyában, vagy a táskában tartotta „dudáját”, de inkább „kürt” volt az. A „duda”, vagyis a „kürt” tehén- vagy ökörszarvból készült, amit a hegypásztor sajátkezűleg készített. Elsősorban a szarv belsejét a pásztor kivájta lassú, hozzáértő munkával, mert a dudakészítést nem volt szabad elsietni. Hozzáértő, türelmes munkával készült. Amikor belülről kivájták a szarvat, a szarv végét kifűrták és jöhetett a simára csiszolása, esetleg a pásztor bicskájával, késével díszítéseket is vájt kürtjére...

Közben készült a dudát, kürtöt megszólaltató nyelv, Nagycétényben „piszkor” is. A piszkor elkészítése meghatározta a kürt hangját. Szaruból, szarvból készült, és bizony sokat kellett vele bajlódni, vékonyra csiszolni, hogy megszólaljon. Jöhet a próba! Ám nem biztos, hogy kürtünk mindjárt használható lett és tisztán szólt. Inkább nem, rikácsolt, hörgött és köhögött, mint a torkára beteg ember. A kürt tiszta hangját nehéz szóval utánozni, vagy leírni. De azért megpróbálom: dú-du-dúdu-dúdu-du! Egy másik variáció: du-dú-dudúdu-du! Attól függött, hogy milyen volt az idő. Szép, csendes időben egészen a faluban is hallották a kürt szavát, a csőz dudálását. Volt, aki a feleségének is izenni tudott titkos jelzésekkel...

A hegypásztorok, szőlőcsőszők már ismerték egymás kürtjének hangját és jeleit. Tudták, hogy miről szól, és honnan jön az üzenet, melyik tájáról, részéről, szögletéből és dőlőjéből a szőlőhegynek. A peregmester tudta (de a többiek is), em-

berének az Alsó- vagy a Felsőhegyen, esetleg a Lópirán, a Mélyútban, a Völgynél, az Orbánkánál, a Boszorkányok útja felett, a Kiserdőnél akadt gondja. Azonnal feleltek neki és ha igazán bajt jelzett, csavargókat, idegeneket, szőlőtolvajokat látott, máris a segítségére siettek. A renitenskedőknek nem volt ajánlatos a haragvó, nagybajuszú csőszőkkel, hegypásztorokkal találkozniuk.

Közvetlen szüret előtt beszélgettem Berkes Tibor barátommal a nagycétényi szőlőhegyen lévő szőlőskertjében. Valóban bekerített szőlőskertről van szó, de külön parcellában vannak cseresznyefái, szilvafái, meggyfa is akad, almából többféle, barackból is. Köztünk volt Szőke Kálmán bácsi is, a szövetkezet nyugdíjas vincúrja, azaz vincellérje, a szőlészek és gyümölcsstermesztők első elnöke a hatvanas években. A szervezetben úttörő munkát végzett, nagy lendülettel fogtak hozzá nemesebb szőlőfajták termeléséhez, mint az olasz- és a rajnai rizling, zöld vertelini, müllerturgauo, Pannónia kincse, leánya és más fajták telepítése is szóba került.

– Mi újság, Kálmán bácsi? – kérdeztem.

– Attól függ, miről van szó! – veszi a lapot.

– Milyen lesz a termés?

– Nézzen a Tiboréra, majdnem leszakad a drót (magas vezetőkes, kordonos termesztésről van szó) a fűrtök alatt – mondja, és látom, hogy nagyon szép a fűrtök elhelyezkedése a kordonlugasokon. De nem hagyom annyiba...

– Kálmán bácsi, de milyen a magáé?

– Az enyém? – gondolkodik egy picit. Az enyém is szép, de én már nem törődök annyira vele. Én annak örülök, hogy a tanítványaim szép eredményeket tudnak felmutatni. Beletörődtem abba, hogy túlszárnyaltak, már többet tudnak tőlem. Ennek örülök! – mondja mosolyogva, és látszik rajta, hogy nagyon komolyan gondolja azt, amit mond...

Tibor mosolyog, aztán megszólal:

– Igazat mond Kálmán bácsi, valóban a szőlészet és gyümölcsészet tudományát nem rejtette véka alá. Aki tanulni akart, azt megtanította az oltványokat oltani, a vesszőket fűrészpörba helyezni, majd kiültetni iskolába és azután elültetni, az új szőlőt pedig gondozni...

– Milyen volt a gyümölcsstermes? – fagatom Tibort.

Berkes Tibor szőlősgazda

– Nem panaszkodom, még azt is mondhatom, hogy jó volt, sárgabarackból meg kajsziból is. Az almafákat pedig láthatod...

Aztán a régi szüretekről beszélgetünk, meg arról, hogy a szőlősgazdák nagyon kiszolgáltatottak. Csak annyi szőlőt érdemes termelni, amennyinek a borát a család el tudja fogyasztani. A felvásárló üzemek annyit fizetnek, amennyit akarnak, és a leadott szőlő árát – némely helyen – csak a következő évben küldik el postán. Nevetséges dolog! Viszont a kémiai anyagok, permetezőszerek árai lassan már felszöknek a csillagos égig. A termelő pedig, ha bemegy a boltba, nem mondhatja, hogy majd jövőre kifizetem...

Szóval megvitattuk a helyzetet, a körülményeket, csupán az nyugtatott, hogy jó a termés, és majdcsak lesz valahogy. Egy mondat közben ismét Kálmán bácsihoz fordultam:

– Kálmán bácsi, van magának dudája? – kérdeztem, mert, ha kürt iránt érdeklődtem volna, akkor biztosan a „nincs” lett volna a válasz.

– Van, de nem tudom, most hirtelen nem tudom, hogy hol van, nagyon régen dudáltam rajta. De tudok neked dudásokat mondani, ha akarsz – hangzott a válasz.

Tibor közbeszólt:

– A keresztapámnak, Dudás Ferencnek biztosan van dudája. No meg Kmetyó Miskának is. Lemész a fiad gyümölcsösén, és odavezet az út a pincejéhez – világosít fel Tibor.

(folytatjuk)

Szigetvári Krisztián

Szigetvári János építészmérnök élete és munkássága (5. rész)

„A népi házak olyanok, mint a népdal dallama:
évszázadok messzeségét hordozzák.”
(Szigetvári János)

Szigetvári János legfontosabb kitüntetései

- Munka érdemrend ezüstfokozata 1970. évi árvízkarok helyreállításában kifejtett munkáiért.
- A népi építészeti műemlékkutatásaiért, és a népi műemléki rekonstrukciós tervezés terén végzett tevékenységéért 1979-ben Ybl Miklós-díjban részesült.
- 1984-ben Szigetvárért Címerplakett a város hagyományainak megőrzése érdekében végzett eredményes tevékenységéért.
- Pécsi Tervező Vállalattól több nívódíjat és okleveles kitüntetést kapott.
- 1994-ben „Építészeti Kultúráért” díj Ófalu község Faluháza terveinek elkészítéséért.
- A műemlékek megmentése, gondos helyreállítása és ezek szakszerű bemutatásáért végzett kiemelkedő tevékenységéért 1997-ben Magyar Műemlékvédelemért Díjat kapott.
- A Pollack Mihály Műszaki Főiskolai Karon kifejtett kimagasló tevékenységéért posztumusz Pollack Mihály emléklakett arany fokozatában részesült 2000. június 2-án.
- A Magyarok Világszövetségének Baranya Megyei Szervezete felterjesztésére a Falvak Kultúrájáért Alapítvány kuratóriuma posztumusz adományozta neki a „Magyar Kultúra Lovagja” címet 2001. január 22-én, a magyar kultúra napján.

„Eljön az idő, amikor összes aranyunk sem
lesz elegendő megálmodni a múlt időnek képét.”
(A stockholmi Svéd Múzeum jóslat felirata)

Szigetvári János publikációi

Szigetvári János szakmai publikációinak csúcspontja a *Népi építészetiünk nyomában* című könyv, mely 1976-ban jelent meg a Műszaki Kiadó gondozásában. Összefoglaló tanulmányát és illusztrációit dr. Szász János fotóművész fényképei gazdagítják.

A Baranya Megyei Tanács *Műemlékeink* című kiadványsorozatban két füzetet jelentetett meg *Festett kazettás falusi református templomok* és *A talpas ház* címmel, 1975-ben és 1976-ban.

A *Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára* füzetek 1987-ben megjelentette az *Ormánsági festett templomok* című kötetét.

Ezenkívül számos publikációja jelent meg több időszakos kiadványban, építészeti szaklapban: pl. a *Pécsi Műszaki Szemle*, a *Műemlékvédelem*, a *Magyar Építőművészet*, a *Baranyai Műszaki Szemle* és a *Hitel* című folyóiratokban.

A Műszaki Kiadónál 1975-ben megjelent *Építészeti Lexikon* társszerzője volt, a Baranya és Pécs építészete című részt ő jegyezte.

1996-ban a Pécsi Pollack Mihály Főiskola felkérésére elkészített egy *Építészettörténet – Művészettörténet* jegyzetet.

Könyv az *Építészetről* címmel egyetemi tankönyv jelent meg dr. Bachman Zoltán szerkesztésében 1998-ban, Szigetvári János a Népi építészetről és népi műemlékvédelemről című írásával szerepel benne.

Az 1997-ben induló *Hetedhéthatár* című kéthetente megjelenő magazinnak az első pillanattól kezdve állandó szerzője lett. Sokoldalúságát remekül kibontakoztathatta: építészeti és kulturális cikkeket jelentetett meg a lapban, és a humoroldalt töltötte fel rendszeresen sajátos szójátékaival, nyelvi tréfáival. Ugyanis annak ellenére, hogy egész életében komoly és felelősségteljes munkát végzett, mindennapjait átsugározta a derű. A Pécsi Tervező Vállalat építők napi ünnepségeinek csúcsa volt az ő humorral átszótt beszéde. Ezekből a beszédekből és egész életében írott szövegeiből állítottam össze azt a pályázatot, amely 2000-ben elnyerte a II. Anyanyelvi Pályázat egyik helyezését.

A szójátékok gyűjteménye 2001-ben a többi nyertessel együtt megjelent a Grétsy László és Balázs Géza szerkesztésében *Szójátékos anyanyelvünk* című kiadványban. *Szójátékok* címmel önálló kötetben kiadták Kolozsvárott 2002 tavaszán, végül 1111 szójáték címmel megjelent a pécsi Kódex nyomda gondozásában 2003 decemberében.

A róla elnevezett Szigetvári János Tájház
(Patapoklosi)

Rónaky Edit

Éles anyanyelvünk

(Kerekes László könyvéből)

Zeneszerzőnek már az is kereszt, ha a hangját felemeli.

Egy eger titkos ellensége a zsákba-macska.

A gazdagság dzsungeltörvénye: egy bérből valók vagyunk te meg én.

Csak egy szédült hiszi, hogy körülötte forog a világ.

Sziszifusz keserve, hogy kő kövön nem marad.

A struccpolitikában nem a fej, hanem a homok a fontos.

Egyszerűbb egy létet tudatosítani, mint egy tudatot létesíteni.

Analfabétának a Biblia szent és értelmetlen.

A televízió nemcsak ültet, de sokszor áltat is műsorával.

Egyenes mindig az, aki megmondja kereken.

A márványhomlok olykor a bevésést is megnehezítheti.

Egyszer engedte szabadjára a gondolatait, máig se jöttek vissza.

Az ember inkább legyen nyers, mint sületlen.

A televízió a világ üvegszeme.

Sokaknál már a kis gondolat is nagy szó.

Egyéniségnek iránytű kell, a tömegnek elég a szélrózsa.

Nem az a baj, ha nem osztják a nézetet, hanem az, hogy összeadják.

Ha minden a kisujjadban van, nem kell mindenre rátenyeredned.

Ahonnán a szellemet elűzték, oda a kísértet jár vissza.

Egy varjú már nyelvében kárvallott.

A tudás fáján nem elég törzsvevőnek lenni.

Még egy szobor sem garancia az örök talponmaradásra.

Fölösleges a fejed törnöd, ha igazat szólsz.

Csak addig volt jó sora, amíg le nem írta.

Az esztétikai fintor az ábrázattól az elképedésig tart.

Aki beéri a névvel, az elfelejti, hogy majd számot kell adnia.

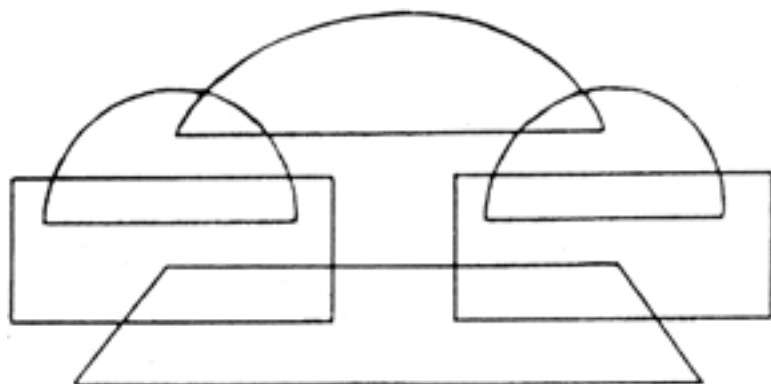
Logika- és memóriafejlesztés

Ábra

Ha a pontokkal jelzett részeket kiszínezzük, mi látható a képen?

Vonal

Honnan indulva és merre haladva lehet egy vonallal bejárni az ábrát?

Egyforma?

A két kép között hét eltérés van. Hol?

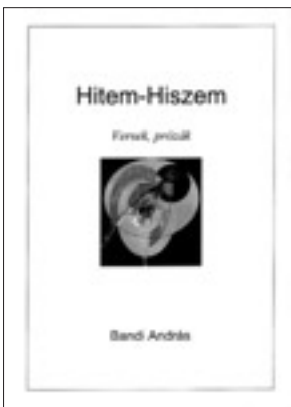
Tér-kép

A szöveg melletti képen felfedezhető egy elrejtett ábra, mégpedig térben érzékelhető!

A háromdimenziós kép úgy válik láthatóvá, ha a képet szorosan az orrunk elé tartva, a részletekre nem figyelve nézzük, majd lassan eltávolítjuk magunktól – olvasótávolságban kiderül, mi rejtőzik a képen!

Könyv- ajánlónk

Szarvas István

A Novartis támogatja a Népegészségügyi Programot

Rácز Jenő egészségügyi miniszter és Brázay André, a Novartis Hungária Kft. ügyvezető igazgatója támogatási megállapodást írtak alá, amely rögzíti, hogy a bázeli székhelyű gyógyszervállalat, amely Svájcban a legnagyobb és a világon a hatodik, 50 millió forint értékű támogatással járul hozzá a magyar Népegészségügyi Programhoz.

A világ 140 országában jelenlévő, 91 ezer embert foglalkoztató óriás cég az elmúlt évben 4,8 milliárd forintot fordított kutatás-fejlesztésre. A Novartis AG forgalma 32,2 milliárd volt és nettó eredménye 6,2 milliárd dollár. Ez tízszázalékos növekedés 2004-hez képest.

A Novartis Hungária Kft. öt területen ajánlott fel anyagi és szakmai segítséget, így a ma-

gasvérnyomás-betegségről szóló tájékoztató programot. Újabb vérnyomáscsökkentő gyógyszer a korábban nem megfelelően beállított betegek esetében is hatásos terápiát biztosít, hatására erőteljes, kétszámjegyű a vérnyomáscsökkentés. Továbbá az emlőrákszűrő programot, a prosztatarák gyakoriságának felmérését, a „Tied a pálya” lakossági rendezvényt (ez 2005-ben megtörtént) és a háziorvosi továbbképző programot támogatja.

Kiemelt jelentőségüként kezelik a Magyar Hipertóniai Társaság kezdeményezésére 2005 elején indult, és a társaság felügyelete alatt működő „Éljen 140/90 alatt” címet viselő országos nevelő kampányt.

A tájékozott beteg jobban gyógyul

A Springmed Kiadó orvos vezetőjével, dr. Böszörményi Nagy Klárával Budán, a Mészöly utcában, a kiadó irodájában mézes tea mellett beszélgettünk.

1985-ben végzett a Semmelweis Egyetem általános orvosi karán. Később tüdőgyógyászatból szakvizsgát tett. 1995-ben posztgraduális közgazdasági diplomát szerzett. 1995 óta tevékenykedik a könyvszakmában.

Doktornő! Önök rövid idő alatt jelentős orvosi szakkönyvkiadóvá váltak. Beszéljen küldetésükről!

A Springmed Kiadó 2002-ben kezdte meg tevékenységét azzal a céllal, hogy minőségi egészségügyi ismeretterjesztő, egészségnevelő és orvosi kiadványokat hozzon létre.

Az önök betegtájékoztató könyvei nagyon sikeresek. Hogy jött az a gondolat, hogy ezekre szükség van? Hadd jegyzem meg önnek, hogy az Akadémia elnökével, Vizi E. Szivizster professzorral beszélgettem tavaly, aki elmondta nekem, az USA-ban külön osztály foglalkozik az Akadémián, amely a betegek tájékoztatására specializálódott.

Felismertük azt az igényt, hogy a betegek és hozzátartozóik szeretnék többet tudni betegségükről, egészségügyi problémáikról. Ezért igyekeznek sorsukat „jobban kézben tartani.”

Hogyan érik el, hogy kiadványaikat a „laikusok” is megértik?

Minden kiadványunk a hazai szakmai, illetve civil szervezetek bevonásával – többek között

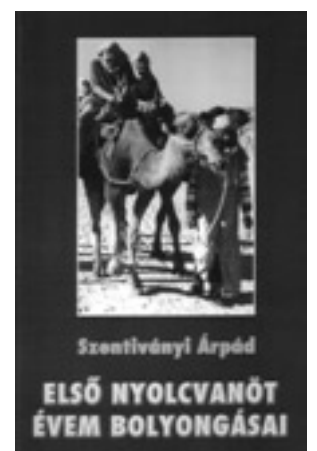
a Magyar Kardiológusok Társasága, Magyar Gasztroenterológiai Társaság, Magyar Onkológusok Társasága és folytathatnám a sort – közreműködésével jelenik meg. A könyveket az adott terület vezető szakemberei írják és lektorálják. Munkánkat küldetésszerűen végzzük. Meggyőződésünk, hogy a tájékozott beteg gyógyulási hajlama jobb, hiszen orvosával hatékonyabban tud a gyógyulásáért közreműködni.

Kérem, tájékoztassa olvasóinkat, hogy milyen kiadványaik vannak!

Szívesen. A Betegtájékoztató sorozatunkban a legjelentősebb az Onkológia, eddig 18 könyvünk jelent meg ebben.

Gondolom, ez a legkényesebb téma, erről különösen nehéz a laikusokat tájékoztatni.

Valóban így van, igyekszünk ezen a területen az amerikai bevált tapasztalatokat hasznosítani. Gyakorló orvosként, tüdőgyógyászként sokszor találkoztam a rákkal. Folytatnám sorozataink felsorolását: Allergológia, Gasztroenterológia, Kardiológia, Reumatológia. Emellett újabb sorozatot indítottunk el Diabetológia és Pulmonológia címen – a cukorbetegségben szenvedők és a tüdőgyógyászati megbetegedéssel küzdő betegek és hozzátartozóik számára. Ígéretes új sorozatunk a Springmed Kérdezz! Felelek!, amelynek első kötete már a könyvesboltokban kapható és közkönyvtárakból is kikölcsönözhető, „Gyermekkori allergiák” címmel jelent meg.

» Rádióműsor «

RÉGIÓ RÁDIÓ – A Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Stúdiója

Műsorrend magyar nyelven, hétköznapokon

HAJNALTÓL REGGELIG

FM 101,7 MHz, 71,81 MHz, AM 873 kHz

5.55	Műsorkezdés, hírek röviden
6.00	Reggeli Krónika – Kossuth Rádió
6.15	Dél-Dunántúli Krónika
6.23	Regionális lapszemle
6.30	Hírek, közlekedési információk
6.38	Sportösszefoglaló – Radity Milenko hírei
6.45	A Dél-Dunántúl híreiből
6.52	A nap témája – riportban
7.00 – 8.00	Az előző óra menetrendje
8.00	Hírek
8.05 – 9.00	Magazinóra riportokkal
9.00 – 12.00	Nyitott stúdió! Interaktív műsor sok-sok slágerrel. Felelős szerkesztő: <i>Gombár Gabriella</i>
12.00	Déli Krónika

DÉLUTÁN

FM 101,7 MHz, AM 873 kHz

13.00	Dél-után – a Régió Rádió zenés magazinműsora, benne többek közt:
HÉTFŐ:	Vitafórum politikusokkal, Auto-motor 101.7 (Szerkesztő: <i>Gungl László</i>)
KEDD:	A jövő útjai – regionális térségfejlesztési óra, Ezerszínű Baranya (turisztikai magazin kéthetente), zöld magazin; (Szerkesztő: <i>Kovács Miklós</i>)
SZERDA:	„Jelige” – Apróhirdetések, nagy történetek... Különleges apróhirdetések története után nyomozunk 15 órától <i>Gombár Gabival, Völgyesi Nikolettal, Zsoldos Lászlóval és Kovács Miklóssal</i> ; Fogadó – gasztronómiai magazin; (Szerkesztő: <i>Zsoldos László</i>)
CSÜTÖRTÖK:	Színház-tér (színházi magazin); Somogyi történetek (Szerkesztő: <i>Nagy Gábor és Koszits Attila</i>)
PÉNTEK:	Filmmagazin, hagyományápolás órája, életmód-magazin; (Szerkesztő: <i>Varga László</i>)
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben! – szórakoztató műsor telefonos játékokkal és oldies-slágerekkel, nosztalgia-muzsikával 22 óráig;

Hétfői műsorrend magyar nyelven

Szombat

9.00 – 12.00	Jó pihenést! – magazinműsor <i>Völgyesi Nikolettal</i>
12.00	Déli Krónika
13.00	Hangulatbrigád! Élet, zene, fiatalság – a Régió Rádió ifjúsági műsora
14.00	Édes Éter! – interaktív telefonos kívánságműsor 18 óráig <i>Bizse Ferencsel</i>
18.00	Esti Krónika
19.00	Estidőben!

Vasárnap (hírek óránként)

8.00	„Kapocs” – ökumenikus magazin
9.00	Művészbemutató, Somogyi magazin, Tolnai magazin (heti forgóban)
10.00	Archívumunk értékei ill. portréműsor
11.00	Zenés kívánságműsor minden vasárnap. (Telefonszám az adás idején: 72/518-318. Levélben is várjuk a kéréseket, üzeneteket: PÉCSI RÁDIÓ, Pécs, 7601 Pf.: 200. A levelezőlapra írják rá: „Vasárnapi kívánságműsor”)
12.00	Déli Krónika
14.00	Kórusdobogó, Komolyzenei kaleidoszkóp, Lemezborze (heti forgó)
15.00	Ismétlőóra
16.00	„MÁS” – a Dél-Dunántúlon élő kisebbségek magyar nyelvű műsora
17.00	Pannon koncerttűkör – a Pannon Filharmonikusok Pécs és a Régió Rádió közös műsora (A sorozat szerkesztője: Kovács Attila)
19.00	Estidőben – sportos formában! Minden hónap első vasárnapján jelentkezik a „Magyar sport élő legendái” című rovatunk;

Nemzetiségi műsoraink

Horvát nyelven:

AM 873 KHz 9.00 – 10.30, 20.00 20.30

Német nyelven:

AM 873 KHz 10.30 – 12.00, 19.30 – 20.00

Szerb nyelven:

AM 873 KHz 13.00 – 14.00, 20.30 – 21.30

A pécsi Régió Rádió elérhetőségei:

Telefon: 72/518-333, Fax: 72/518-320

E-mail: peccsradio@radio.huNet: www.peccsradio.huMÉLYÉPÍTŐ
ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

7622 Pécs, Sport u. 5.

Tel.: (72) 315-567, 324-404, 325-332, 336-837

Fax: (72) 314-325

KÖZMŰ-,
ÚT-,
MŰTÁRGYÉPÍTÉS,
SÍK- ÉS MÉLYALAPO-
ZÁSOK KIVITELEZÉSE,
FÖLDMUNKA VÉGZÉSE,
FŐVÁLLALKOZÁS

Könyvajánló

